

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Bakalářská práce

2024

Matěj Malý

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Vnímání kumulace mandátů hnutím STAN a SLK

Bakalářská práce

Autor práce: Matěj Malý

Studijní program: Politologie a veřejná politika

Vedoucí práce: PhDr. Petr Jüptner Ph.D.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 30. 7. 2024

Matěj Malý

Bibliografický záznam

MALÝ, Matěj. *Vnímání kumulace mandátů hnutím STAN a SLK*. 55 s. Bakalářská práce (Bc.). Praha, 2024. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, Katedra politologie. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Petr Jüptner Ph.D.

Rozsah práce: 80 573 znaků.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu fenoménu kumulace mandátů a jeho vnímání hnutími Starostové a nezávislí (STAN) a Starostové pro Liberecký kraj (SLK). Cílem práce bylo zjistit, jak členové těchto hnutí vnímají kumulaci mandátů a analyzovat, zda mezi nimi panuje shoda či rozdílné názory. K dosažení tohoto cíle byly použity různé výzkumné metody, včetně analýzy volebních výsledků, mediálního monitoringu a dotazníkového šetření.

Výsledky ukázaly, že členové hnutí STAN a SLK vnímají kumulaci mandátů převážně pozitivně, zejména v kontextu kombinace obecního a krajského zastupitelského mandátu, což jim umožňuje využít zkušeností a kontaktů z jedné úrovně politiky na další. Přesto existují výhrady k některým formám kumulace, jako je držení více mandátů z postu europoslance. Výsledky také naznačují, že postoje členů nejsou jednotné a varíují v závislosti na individuálních zkušenostech a názorech.

Práce potvrzuje závěry předchozího výzkumu, který naznačuje, že kumulace mandátů je běžným jevem v českém politickém prostředí a má jak pozitivní, tak negativní dopady na politickou praxi a demokratické procesy. Výzkum přispívá k lepšímu porozumění fenoménu kumulace mandátů a nabízí možnosti pro další zkoumání tohoto jevu v širším kontextu české politiky.

Abstract

This bachelor thesis focuses on the analysis of the phenomenon of multiple-office holding and its perception by the political movements Mayors and Independents (STAN) and Mayors for the Liberec Region (SLK). The aim of the thesis was to determine how members of these movements perceive multiple-office holding and to analyze whether there is consensus or differing opinions among them. Various research methods were employed to achieve this goal, including the analysis of election results, media monitoring, and a questionnaire survey.

The results showed that members of the STAN and SLK movements generally perceive multiple-office holding positively, particularly in the context of combining municipal and regional representative mandates, which allows them to leverage their experience and contacts from one level of politics to another. However, there are reservations about some forms of multiple-office holding, such as holding multiple mandates from the position of a Member of the European Parliament. The results also indicate that the members' attitudes are not uniform and vary depending on individual experiences and opinions.

This thesis confirms the conclusions of previous research, which suggests that multiple-office holding is a common phenomenon in the Czech political environment and has both positive and negative impacts on political practice and democratic processes. The research contributes to a better understanding of the phenomenon of multiple-office holding and offers possibilities for further exploration of this issue in the broader context of Czech politics.

Klíčová slova

Starostové a nezávislí, Starostové pro Liberecký kraj, kumulace mandátů, poslanec, senátor

Keywords

Mayors and Independent, Mayors for Liberec District, Multiple-Office Holding, Member of Parliament, Senator

Title/název práce

Perception of the Multiple-Office Holding by Mayors and Independent party and Mayors for Liberec District party

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval svému vedoucímu, PhDr. Petrovi Jüptnerovi Ph.D., za velikou trpělivost, kterou se mnou měl při psaní této bakalářské práce, a také za jeho velmi cenné rady a poznatky, díky kterým jsem mohl práci dokončit.

Obsah

Úvod	11
1. Teoretická část práce	13
1.1 Výzkum kumulace mandátů v zahraničí	13
1.2 Výzkum kumulace mandátů v České republice	15
2. Kumulace mandátů v České republice	18
2.1 Kumulace mandátů v legislativě.....	18
2.2 Kumulace funkcí v legislativě	19
2.3 Finanční regulace kumulace mandátů	19
2.4 Empirická realita kumulace mandátů v České republice.....	20
3 Metodologie a cíle	22
3.1 Analýza volebních výsledků hnutí STAN a SLK.....	22
3.2 Mediální obraz hnutí ve spojení s kumulací mandátů	22
3.3 Polostrukturované rozhovory	23
3.4 Dotazníkové šetření	23
4. Popis případu – hnutí STAN a SLK	26
4.1 Vznik hnutí	26
4.2 Vnitrostranická struktura hnutí.....	28
4.2.1 Struktura hnutí STAN.....	28
Stanovy	28
Krajská organizace	29
Celostátní výbor.....	29
Republikový sněm	30
Předsednictvo	30
Předsedové.....	31

Kontrolní orgány	31
4.2.2 Struktura hnutí SLK	32
4.3 Volební vývoj hnutí STAN a SLK	32
Období 2008-2016.....	32
Období 2017-2021	33
Období 2021-2024.....	34
5. Analýza kumulace mandátů v hnutí STAN a SLK.....	35
5.1 Aktuální výskyt kumulace v hnutích.....	35
5.2 Mediální obraz hnutí ve spojení s kumulací mandátů	37
5.3 Vnímání kumulace členy hnutí STAN a SLK.....	39
5.3.1 Osobní názory respondentů na kumulaci mandátů.....	39
5.3.2 Sřtět respondentů s reakcemi kolegů a veřejnosti	41
Závěr.....	43
Summary.....	45
Použitá literatura.....	47
Odborná literatura.....	47
Zákony	48
Internetové zdroje	48
Rozhovor s předsedou SLK a bývalým předsedou STAN Martinem Půtou	52
Dotazníkové šetření	53

Úvod

Kumulace mandátů je běžným jevem, se kterým se setkáváme nejen v českém politickém prostředí, ale také v zahraničí. V české legislativě je tato forma souběžného vykonávání omezena pouze v určitých případech a nabízí tak prostor kumulaci mandátů provádět. V České republice se nejedná o nový jev, ale o dlouholetou záležitost. Například během VI. volebního období Poslanecké sněmovny vykonávalo souběžně dva či více mandátů na 69,05 % poslanců (Hájek, 2016).

Tato práce se zabývá vnímáním jevu kumulace mandátů členy hnutí Starostové a nezávislí (STAN) a Starostové pro Liberecký kraj (SLK) a má zjistit, jak členové hnutí reagují jak na kumulaci obecně, tak na konkrétní případy. Tato hnutí jsem zvolil jako subjekty své práce, jelikož nejen ze svého názvu, ale také z vnitrostranického fungování ukazují, že se prezentují jako politická hnutí, jež vycházejí z komunální úrovně a opírají se o silnou regionální politiku, kterou zastupují a hájí i na celostátní úrovni. Samotné kumulování mandátů není ve stanovách STAN ani SLK zakázáno nebo jakkoliv omezeno. Některým členům obou hnutí je mnohdy médií a politiky jiných stran kumulace mandátů vytýkána jako negativní jev. Zajímavá byla z tohoto pohledu volební koalice hnutí s Českou pirátskou stranou, která se proti kumulaci silně vymezuje jednak ve svých stanovách, ale i ve svém programu. Rozdílný náhled měl za následek střet politiků po parlamentních volbách v roce 2021 právě kvůli kumulaci mandátů.

Práce je rozdělena do několika částí. V teoretické části se práce věnuje definici samotného pojmu kumulace mandátů, jeho výkladu různými autory, přístupy k této problematice a reflexi dosavadních výzkumů v českém i mezinárodním prostředí. Následně je v práci popsáno legislativní omezení kumulace mandátů v České republice prostřednictvím přímého zákazu některých forem kumulace zákony a regulace finančních odměn pro kumulující politiky.

Následně je v práci vysvětlena empirická realita souběžného vykonávání mandátů v České republice na příkladu všech poslanců Poslanecké sněmovny.

V další kapitole je popsán vybraný případ, tedy hnutí STAN a hnutí SLK. V kapitole je popsáno vnitřní fungování obou hnutí, jejich historický volební vývoj a také vzájemná kooperace a spolupráce, kterými jsou tato hnutí příznačné.

Poté je detailně vysvětlena metodologie. V práci jsem v rámci výzkumu analyzoval kandidátní listiny a výsledky voleb hnutí STAN a SLK. Pro získání přehledu a kontextu

veřejných debat o kumulaci jsem použil monitoring médií a provedl polostrukturovaný rozhovor s Martinem Půtou, předsedou SLK a bývalým předsedou STAN. Hlavním zdrojem dat pro výzkum a zodpovězení cíle práce je dotazníkové šetření, na které odpovídali členové obou hnutí. V šetření členové hnutí zodpovídali na otázky týkající se jejich vlastních zkušeností s kumulací mandátů, vyjadřovali své osobní názory na konkrétní případy kumulace v hnutích a také kumulaci obecně.

Cílem práce je zjistit, jak členové hnutí STAN a SLK vnímají kumulaci mandátů a zanalyzovat, zda mezi nimi panuje shoda, či se názory různí. Konkrétně jaký mají osobní postoj ke kumulaci a různým formám kumulace, jaké mají zkušenosti s reakcemi dalších politiků a občanů na kumulaci mandátů a jak osobně reagují na dané případy.

1. Teoretická část práce

1.1 Výzkum kumulace mandátů v zahraničí

Problematice kumulace mandátů se v odborných pracích nejvíce věnují francouzští politologové. Julien Navarro označuje kumulaci pojmy "cumul des mandats" nebo "multiple-office holding", které se běžně používají v cizojazyčné literatuře, a definuje ji jako situaci, kdy politický aktér současně drží více volených nebo jmenovaných pozic v různých úrovních vlády. Stejně kumulaci mandátů definují také jeho francouzští kolegové jako Abel Francois, Raul Magni-Berton nebo Martial Foucault. Kumulace umožňuje jednotlivcům soustředit větší moc, odpovědnost a zdroje do svých rukou a aktér, který souběžně vykonává více mandátů může být považován za "elitu v rámci elity" (Navarro, 2009).

Kumulace mandátů má významné důsledky jak na individuální, tak na systémové úrovni. Jedním z hlavních dopadů je dle autora (Navarro, 2009) koncentrace moci a její vliv na demokracii. Kumulace mandátů omezuje počet dostupných pozic pro jiné politiky a potenciální nové kandidáty, což snižuje politickou konkurenci a může vést k oligarchii. Politici, kteří kumulují mandáty, mohou také upřednostňovat své vlastní volební obvody na úkor jiných, což vytváří nerovnosti mezi různými oblastmi (Navarro, 2009).

Dalším významným a dle Navarra možným pozitivním dopadem je profesionalizace politiků. Držení více mandátů umožňuje politikům získat zkušenosti a dovednosti na různých úrovních vlády, což může přispět k jejich profesionalizaci. Kumulace mandátů také umožňuje politikům budovat svou kariéru a zajistit si stabilní příjem, což je důležité vzhledem k nejistotě politických kariér.

Jako negativní dopad kumulace mandátů vidí Navarro možné navýšení rizika korupce, zejména pokud mají kumulující politici rozhodovací pravomoci na místní úrovni a zároveň požívají parlamentní imunity. Dalším negativním jevem jmenuje nedostatečný čas politiků na jednotlivé role, což může snížit efektivitu a výkon politiků v jejich legislativních funkcích (Navarro, 2009).

Vliv kumulace mandátů na vedení a rozhodovací procesy je také značný. Politici s více mandáty mají často menší šanci získat vedoucí pozice v parlamentu kvůli nižší aktivitě a angažovanosti v legislativní práci. Tento jev vyvolává důležité otázky týkající se demokracie a politické rovnosti (Navarro, 2009).

Dle Navarra je kumulace mandátů ve francouzském politickém prostředí dlouhodobě zakořeněna a rozšířena (Navarro, 2009). Historické statistiky ukazují, že počet poslanců

Národního shromáždění (Assemblée Nationale), kteří kumulovali dva a více mandátů dlouhodobě stoupal. V roce 1978 drželo dva či více mandátů na 70 % poslanců (Foucault, 2006). Francouzští zákonodárci se v roce 1985 pokusili kumulaci mandátů omezit legislativně. Dle zákona bylo možné držení pouze dvou z následujících mandátů a funkcí: člen Národního shromáždění nebo senátor, člen Evropského parlamentu, regionální radní, okresní radní, radní Paříže, starosta města s více než 20 000 obyvateli a náměstek starosty města s více než 100 000 obyvateli (Navarro, 2009). V roce 1997 navzdory přijetí zákonů však počet kumulujících poslanců činil dokonce 90 % (Foucault, 2006).

Po čtyřech letech, tedy v roce 2001 vzešel v platnost další zákon regulující kumulaci. Nová legislativa znemožnila kombinovat parlamentní mandáty s mandátem europoslance. Regulovala také počet místních mandátů, které bylo možné shodně držet s mandátem parlamentním. Zákon měl za důsledek menší počet volebních kandidátů, kteří už mandáty kumulovali. Počet politiků, kteří mandáty kumulovali však zůstal stejný (Francois a Magni-Berton, 2014).

Přísnější regulace vedly k poklesu významných místních mandátů, jako jsou starostové a členové generální rady, ve prospěch méně regulovaných mandátů, jako jsou členové městské rady a zástupci starostů. Kumulace mandátů tak dle autorů měla přímý vliv na význam místních mandátů (Francois a Magni-Berton, 2014).

Navarro komparoval kumulaci mandátů ve Francii s kumulací v Německu. Dle jím zkoumaného období, kdy v roce 2006 kumulovalo ve Francii na 90 % poslanců Národního shromáždění a v Německu v roce 2008 přibližně 25 % poslanců Bundestagu je zřejmé, že jev je ve Francii mnohem více rozšířený (Navarro, 2009).

Autor vnímá jako příčinu tohoto rozdílu odlišné organizace politických stran a volební systémy. Zatímco francouzské politické strany jsou často slabé a mají omezené zdroje, německé strany jsou lépe organizované a mají silnější členskou základnu. To má za následek, že němečtí politici mají tendenci se více spoléhat na podporu stran než na osobní popularitu. Německý volební systém, který kombinuje prvky poměrného zastoupení a většinového systému, také snižuje potřebu kumulace mandátů (Navarro, 2009).

Na Navarrovu práci navazuje Abel François (2016), který zkoumal ve svém článku *Does holding a local mandate alter the activities of deputies? Evidence from the French Assemblée Nationale* vliv kumulace místního mandátu na činnost poslanců francouzského Národního shromáždění.

Dle François má kumulace mandátů na parlamentní činnost poslanců diferencovaný

dopad. Pozitivní dopady jsou patrné zejména v oblasti služeb voličům. Držení místního mandátu zvyšuje počet otázek kladených poslanci vládě, což naznačuje, že místní mandát poskytuje poslancům lepší přístup k informacím a větší pobídky k interakci s voliči (François, 2016).

Naopak negativní dopady se mohou projevit v nedostatečné produkci státní legislativy. Místní mandát může negativně ovlivnit produkci poznámek poslanci, přičemž více mandátů vede ke snížení počtu legislativních poznámek. To může znamenat, že čas věnovaný místním povinnostem ubírá čas na legislativní práci.

Vztah mezi držením místních mandátů a produkcí zákonů je dle Françoise smíšený a nejasný. Některé výsledky naznačují, že držení více mandátů může mít negativní vliv, ale jiné ukazují na pozitivní vliv přidání místního mandátu (François, 2016).

Foucault zkoumal, jaký dopad má kumulace mandátů na znovuzvolení poslanců Národního shromáždění a také chování francouzských voličů k politikům, kteří mandáty kumulují (Foucault, 2006). Legislativní volby v roce 1997 ukázaly, že držení dalších funkcí, jako je starosta nebo regionální radní, významně nezvyšuje šance na znovuzvolení pro současné poslance. Tyto role však nabízely určité výhody v předvolebních soubojích. Vliv kumulace mandátů na znovuzvolení byl smíšený, přičemž některé konfigurace byly kontraproduktivní (Foucault, 2006). Autor dále tvrdí, že voliči mají tendenci upřednostňovat kandidáty s více funkcemi, protože to je občany vnímáno jako snižování vzdálenosti mezi centrální správou a místními vládami. Tato centralizace politické moci je považována za přínosnou pro místní zastoupení (Foucault, 2006).

1.2 Výzkum kumulace mandátů v České republice

V českém prostředí je kumulace mandátů mnohem méně zkoumaným jevem než zahraničí. Částečně se kumulací zabývala Ilona Kruntorádová, která ve svém článku (Kruntorádová, 2013) klade důraz na systémové nastavení a legislativu dané země, která pro kumulaci mandátů vytváří prostor. Rozděluje tradici (a) severoevropskou, jež “implementuje jednotlivé úkony pomocí profesionálního, nestranného a efektivně fungujícího byrokratického aparátu”, (b) jihoevropskou, jež “zajišťuje silnou pozici starostů skrze kumulaci jejich mandátů” a (c) středo- a východoevropskou, jež se v mnohých charakteristikách blíží modelu severoevropskému (Kruntorádová, 2013).

Prvním českým odborníkem, který se kumulaci mandátů přímo věnuje, je Lukáš Hájek. Nejprve se tématu věnoval ve své diplomové práci *Kumulace mandátů poslanci Parlamentu České republiky* (Hájek, 2015) a rok později v článku *Definice, příčiny a důsledky kumulace mandátů zákonodárci* (Hájek, 2016). Kumulace mandátů se dle autora „týká situace, kdy jedna osoba současně drží dva nebo více volených nebo jmenovaných zastupitelských úřadů na různých úrovních státní moci“. Tento pojem jasně odlišuje od kumulace funkcí, která zahrnuje kombinaci zastupitelských úřadů a dalších rolí či zaměstnání (Hájek, 2016).

Příčiny kumulace mandátů lze dle Hájka rozdělit do tří hlavních kategorií. První z nich jsou historická rezidua. V některých zemích, jako je Francie, má kumulace mandátů kořeny v monarchistickém období, kdy byla moc soustředěna do rukou jednotlivců. Druhou kategorií jsou systémové prvky. Institucionální nastavení a legislativa, které umožňují nebo neomezuji držení více mandátů, jsou klíčové. Hájek tvrdí, že vysoký počet municipalit v České republice a tři úrovně vlády podporují kumulaci mandátů. Třetí kategorií jsou pak individuální pobídky. Politici mají motivaci kumulovat mandáty z důvodů osobního prospěchu, například zvyšování politického kapitálu, finančních výhod a omezení konkurence (Hájek, 2016).

Spojením historického rezidua a systémových prvků, které Hájek definuje, může vycházet pojetí tradic, tak jak zmiňovala Kruntorádová (Kruntorádová, 2013).

Hájek ve svém článku popisuje, že kumulace mandátů má jak pozitivní, tak negativní důsledky. Mezi pozitivními důsledky uvádí přispění k profesionalizaci politiky a umožnění politikům získat širší zkušenosti a politický kapitál. Kumulace může být dle něj také prostředkem k zajištění kontinuity politické kariéry. Na druhé straně jako negativní důsledky vidí soustředění moci, omezování politické konkurence a porušování principu dělby moci. Kumulace mandátů může také negativně ovlivnit účast na hlasováních a celkovou efektivitu výkonu jednotlivých mandátů (Hájek, 2016).

Kruntorádová také zmiňuje problematiku “přímého přístupu lokálních politiků do vyšších pater politického systému” vedle “nepřímého zprostředkování zájmů skrze zájmové asociace” a “polopřímého způsobu prosazování zájmů skrze fenomén regionálního patrona” jako samostatný typ zprostředkování zájmů na komunální úrovni vyjádřený konkrétní osobností (Kruntorádová, 2013). Zároveň však podle Hájka může být kumulace mandátů projevem personální krize stran, což může vést i k často diskutované kumulaci mandátů

poslance a hejtmána či krajského zastupitele (Hájek, 2016).

Kumulací mandátů se zabývá i Stanislav Balík s Andreou Smolkovou (Balík, Smolková 2018). Balík a Smolková se ve své studii zabývají personalizací komunálního prostředí v České republice. V rámci jejich konceptu je kumulace mandátů jedním z atributů vedoucích k vyšší míře personalizace politické scény v komunálním prostředí, což částečně potvrzuje Hájkovu tezi (Hájek, 2016), že může být kumulace mandátů projevem personální krize stran a nástupu jednotlivých osobností.

Ve své závěrečné práci se kumulaci mandátů v českém prostředí věnuje také Matouš Jílek, který se zaměřil na postoj České pirátské strany k tomuto jevu. Jílek prováděl výzkum na základě datové analýzy a polostrukturovaných rozhovorů s čelními představiteli strany. Dle něj je postoj Pirátů ke kumulaci unikátní v tom, že se strana oproti jiným českým partajím proti jevu vymezuje a snaží se ho různými způsoby mezi svými členy regulovat. Jílkova práce je unikátní v tom, že se jedná o první přímý rozbor střetu jedné politické strany s kumulací (Jílek, 2023).

Jak vyplývá z výše uvedených teoretických poznatků, velkou roli hrají v míře kumulace mandátů v jednotlivých zemích jejich stranické systémy, ale zejména zákony daných států, které jsou primárním nástrojem k regulaci tohoto jevu. Jak ukázal příklad vývoje legislativy ve Francii, tyto “kumulační zákony” jasně ovlivňují míru a formu souběžného vykonávání mandátů. Legislativním rámcem kumulace mandátů v České republice se zabývá následující kapitola.

2. Kumulace mandátů v České republice

2.1 Kumulace mandátů v legislativě

Když se zaměříme na kumulaci mandátů a její právní ukotvení v české legislativě, zjistíme, že právní norma kumulaci omezuje neslučitelností určitých mandátů. Dále také zamezuje vykonávání určitých mandátů a funkcí, většinou se jedná o úřady ve státní správě. Možné kumulace mandátů, které nejsou legislativně zakázány, tak mohou politici vykonávat. V některých konkrétních případech kumulace jsou však finanční odměny za vykonávání určitých mandátů redukovány dle zákona stanovené hodnoty viz níže.

Omezení souběžného vykonávání některých mandátů a také souběžného vykonávání některých mandátů a funkcí je ukotveno přímo v Ústavě ČR a také v některých konkrétních zákonech. Článek 21 Ústavy jasně zakazuje kumulaci poslaneckého a senátorského mandátu zněním: „*Nikdo nemůže být současně členem obou komor Parlamentu.*“ (Ústava, 1992). Dle článku 22 Ústavy je poslanecký či senátorský mandát neslučitelný také s mandátem prezidenta republiky. Pokud by byl poslanec nebo senátor zvolen prezidentem, v den uvedení do úřadu by mu parlamentní mandát zanikl.

Ústavní omezení výše uvedených kumulací chrání demokratické principy České republiky a zachovává význam obou komor Parlamentu (Ústava, 1992).

Mimo Ústavu se omezení souběžného vykonávání mandátů věnuje zákon 62/2003 Sb. o volbách do Evropského parlamentu. Tento zákon v druhém odstavci paragrafu 53 vyjmenovává veškeré funkce a mandáty, se kterými je mandát europoslance neslučitelný. Jde o mandát poslanecký, senátorský a prezidentský. Zákon také uvádí, že post europoslance není slučitelný se členstvím ve vládě České republiky, na rozdíl od mandátu poslaneckého a senátorského (Zákon 62/2003 Sb., 2003).

Další legislativní omezení, ani úpravy kumulace mandátů v Českém právním systému nenalezneme. Mandát obecního zastupitele lze tedy vykonávat souběžně s jakýmkoliv dalším mandátem, nehledě na to, zda se jedná o zastupitele uvolněného či nikoliv. Stejně tak lze kumulovat mandát krajského zastupitele. Mandát poslance, europoslance a senátora právně lze souběžně vykonávat s mandátem obecního a krajského zastupitele. Zajímavé je, že mandát obecního a krajského zastupitele lze vykonávat s mandátem prezidentským. Ústava ani zákony tuto kombinaci nijak neomezuji

Tabulka 1: Možné souběžné vykonávání mandátů v ČR

	Obecní zastupitel	Krajský zastupitel	Poslanec	Senátor	Europoslanec
Obecní zastupitel		lze	lze	lze	lze
Krajský zastupitel	lze		lze	lze	lze
Poslanec	lze	lze		nelze	nelze
Senátor	lze	lze	nelze		nelze
Europoslanec	lze	lze	nelze	nelze	

Zeleně slučitelné kombinace mandátů a červeně neslučitelné kombinace mandátů.

Slučitelnost mandátů v České republice (Jílek, 2023).

2.2 Kumulace funkcí v legislativě

Na rozdíl od vzájemné kumulace mandátů je kumulace mandátů a funkcí podrobněji definována v Ústavě České republiky a jednotlivých volebních a dalších zákonech. V 82. článku Ústavy je definováno, že mandát poslance, senátora a prezidenta nelze vykonávat souběžně s funkcí soudce České republiky. Nejedná se o případ omezení kumulace mandátů, ale kumulace mandátu a veřejné funkce (Ústava, 1992).

Volební zákony 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí, 130/2000 Sb. o volbách do zastupitelstev krajů a 62/2003 Sb. o volbách do Evropského parlamentu vyjmenovávají funkce, se kterými nelze kombinovat daný mandát. Jedná se zejména o funkce ve státní správě a ministerstvech.

2.3 Finanční regulace kumulace mandátů

Nedílnou součástí legislativní úpravy souběžného vykonávání mandátů je také definování a případné regulování finančního ohodnocení jednotlivých mandátů. Důležitý je v tomto ohledu zákon 236/1995 Sb. o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci, který vypočítává platy poslanců, europoslanců, senátorů i prezidenta (Zákon 236/1995 Sb., 1995).

Výpočet a regulaci odměn obecního, respektive krajského zastupitele právně definuje zákon 128/2000 Sb. o obcích, zákon 129/2000 Sb. o krajích a zákon 131/2000 Sb.

o hlavním městě Praze. Všechny tyto zákony kromě vyměrování odměn za uvolněné a neuvolněné mandáty a přidružené funkce regulují odměny pro politiky, kteří mandáty kumulují. Odměna uvolněných a krajských zastupitelů, kteří souběžně vykonávají také poslanecký nebo senátorský mandát, je dle zákona násobena koeficientem 0,4, to znamená, že je jejich odměna za zastupitelský mandát o 60 % snížena. Tato regulace se netýká neuvolněných zastupitelů, kteří mají nárok pobírat plnou odměnu za svůj neuvolněný mandát, nehledě na funkci, kterou vykonávají (128/2000 Sb., 2000 a 129/2000 Sb., 2000).

2.4 Empirická realita kumulace mandátů v České republice

V českém politickém prostředí je kumulace mandátů běžným jevem. S kumulací se setkáváme ve všech úrovních politiky. K prvnímu červenci roku 2024 vykonávalo souběžně dva či více volených mandátů na 61 % Poslanecké sněmovny, tedy konkrétně 122 poslanců. Z tohoto počtu 74 poslanců vykonávalo souběžně mandát obecního zastupitele, 18 poslanců mandát krajského zastupitele a 30 poslanců vykonávalo současně všechny tyto mandáty. Jedinou politickou stranou, jejíž poslanci nekumulují jediný volený mandát je Česká pirátská strana (Seznam zvolených poslanců, 2021). Přehled kumulací mandátů v jednotlivých stranách a hnutích ve Sněmovně je znázorněn v následující tabulce:

Tabulka 2.: Kumulace mandátů členy Poslanecké sněmovny k 1. červenci 2024

	ANO	ODS	STAN	KDU	SPD	TOP 09	Piráti
Počet poslanců	71	34	33	23	20	14	4
Poslanci kumulující obecní mandát	30	12	15	9	7	2	0
Poslanci kumulující krajský mandát	5	3	3	1	3	2	0
Poslanci kumulující oba mandáty	7	6	3	7	4	2	0

Pozn.: Do tabulky nebyl začleněn poslanec Ivo Vondrák, který je nezařazeným poslancem.

Vykonává však souběžně mandát krajského zastupitele.

Zdroj: Vlastní zpracování

Procentuálně kumulují nejvíce Lidovci, konkrétně 74 %, početně má nejvíce kumulujících poslanců hnutí ANO, je to však logické, jelikož se jedná s přehledem o nejpočetnější poslanecký klub. Pro přehlednost byla analýza dat vytvořena ke konkrétnímu datu a ne pro celé volební období, jelikož se část Sněmovny obměnila. Výsledný procentuální podíl za dané volební období 2021-2024 by byl vyšší.

Dle dat, se kterými přišel ve své práci Jílek je poměr kumulace v horní komoře parlamentu České republiky podobně rozšířený. Ve volebním období 2022-2024 kumulovalo mandáty 49 z celkových 81 senátorů. Pouze 32 senátorů zastávalo pouze senátorský mandát. Kumulace senátorského mandátu s jinými mandáty byla běžná, přičemž 32 senátorů kumulovalo dva mandáty a 17 senátorů tři mandáty. Nejčastěji se jednalo o souběh senátorského mandátu s krajským a obecním mandátem (Jílek, 2023).

Hájek se také zaměřil na kumulaci mandátů v Poslanecké sněmovně. V jím zkoumaném období 2010-2013 vykonávalo souběžné více mandátů až na 69 % poslanců (Hájek, 2016). Z tohoto počtu kumulovalo 34 % více než jeden mandát navíc. V porovnání s aktuální situací v Poslanecké sněmovně je zřejmé, že se výrazně snížil počet poslanců, kteří kumulovali více než dva mandáty. Zatímco před jedenácti lety se jednalo o více než 60 poslanců, k červenci roku 2024 je jich 30. Celkový poměr kumulace mandátů ve Sněmovně oproti Hájkem zkoumanému období klesl o nízká procenta (Hájek, 2016).

3 Metodologie a cíle

Cílem této bakalářské práce je zodpovědět výzkumnou otázku *Jak vnímají zástupci hnutí STAN a SLK kumulaci mandátů?* V rámci výzkumného problému jsem zvolil následující tři indikátory, na které jsem zjišťoval odpovědi pomocí určených výzkumných metod:

- Vnímání kumulace samotnými aktéry
- Střet aktérů s kumulací mandátů u veřejnosti a kolegů
- Jak aktéři kumulaci argumentují

Ve své práci jsem v rámci výzkumu využil několik výzkumných metod. Jedná se o analýzu volebních výsledků, monitoring médií, polostrukturovaný rozhovor a dotazníkové šetření, které poskytlo nejvíce dat pro výzkum.

3.1 Analýza volebních výsledků hnutí STAN a SLK

Analýzou volebních výsledků hnutí STAN a SLK z uplynulých voleb do komunálních zastupitelstev, krajských zastupitelstev, Poslanecké sněmovny, Senátu a Evropského parlamentu a jejich následným porovnáváním jsem získal jasná data o tom, kolik členů hnutí STAN a SLK reálně kumuluje mandáty. Volební výsledky jsem analyzoval z webu Českého statistického úřadu volby.cz, který poskytuje přesná a oficiální data ze všech uplynulých voleb v České republice. Volené kandidáty jsem ověřoval na webových stránkách příslušných obecních či krajských zastupitelstvech, respektive na stránkách obou parlamentních komor.

3.2 Mediální obraz hnutí ve spojení s kumulací mandátů

Pomocí monitoringu médií jsem zjišťoval mediální obraz hnutí STAN i SLK v souvislosti s kumulací mandátů. Výzkum jsem provedl pomocí portálu Newton Media, kde jsem vyhledával na základě klíčových slov kumulace, kumulace mandátů, Starostové a nezávislí, STAN, Starostové pro Liberecký kraj a SLK články, které se týkají kumulace mandátů straníků, či koaličních partnerů a reakce stranických činitelů, případně dalších

politiků na tyto události. Data jsem vyhledával v celé databázi portálu. Jako počáteční datum vyhledávání jsem zvolil 1. říjen 2020, tedy den před krajskými volbami, konec vyhledávání jsem ohraničil datem 1. července 2024.

3.3 Polostrukturované rozhovory

Před vyhotovením a rozesláním dotazníkového šetření jsem provedl rozhovor s předsedou SLK Martinem Půtou. Chtěl jsem provést více těchto rozhovorů, abych získal další kontext a zajímavé informace týkající se jevu kumulace mandátů přímo od stranických činitelů, avšak jsem se nesešel s pozitivní odezvou. Celý rozhovor s Martinem Půtou viz seznam příloh. Scénář rozhovoru jsem sestavoval dle vybrané literatury a po konzultaci s vedoucím práce.

Metoda rozhovoru je jednou z klíčových kvalitativních metod používaných v sociálních vědách pro získávání hlubokého porozumění perspektivám jednotlivců a jejich zkušenostem. Mezi hlavní výhody této metody patří flexibilita a schopnost přizpůsobit se aktuálním odpovědím a situacím, což umožňuje reagovat na nové a neočekávané otázky, které se během rozhovoru objeví. Dále je možné pomocí rozhovoru zkoumat složité a citlivé otázky, kde osobní interakce může vést k větší otevřenosti a důvěře mezi tazatelem a dotazovaným.

Nicméně tato metoda má i své nevýhody. Rozhovory jsou časově náročné na přípravu, realizaci a následný přepis. Výzkumník musí být schopen klást vhodné otázky, naslouchat a zpracovat velké množství kvalitativních dat, což může být pracné a časově náročné. Subjektivita odpovědí může být ovlivněna osobností a náladou jak tazatele, tak dotazovaného, a také specifickým kontextem rozhovoru. Kromě toho může být obtížné zajistit reprezentativnost vzorku respondentů, což může omezit zobecnitelnost závěrů. Přes tyto výzvy zůstává metoda rozhovoru cenným nástrojem pro získávání hlubokých a detailních poznatků o lidských zkušenostech a sociálních jevech (Zandlová, 2019).

3.4 Dotazníkové šetření

Jako hlavní zdroj dat pro svůj výzkum a pro zodpovězení veškerých dílčích indikátorů výzkumné otázky jsem zvolil dotazníkové šetření. Jako respondenty jsem zvolil všechny členy hnutí STAN i SLK, jelikož jsem chtěl docílit nejvyšší možné návratnosti a také diverzity mezi respondenty. Dotazník, který jsem vypracoval po pečlivém studiu vybrané teoretické literatury a následných konzultacích s vedoucím práce, obsahoval otázky,

jež měly za cíl zajistit jak jasné odpovědi, tak osobní zkušenosti a názory respondentů na problematiku kumulace mandátů.

Dotazník jsem vypracoval v aplikaci LimeSurvey, která poskytuje propracovaný software jak na vytvoření dotazníku, tak na následné hromadění a analýzu dat poskytnutých respondenty. Veškeré odpovědi v dotazníku byly anonymizovány a není tak možné s přesností určit respondenty. Zvolil jsem tak proto, aby se respondenti cítili maximálně komfortně v odpovídání a sdílení svých osobních zkušeností a názorů.

Dotazník jsem mezi respondenty zasílal různými způsoby. Mezi respondenty z hnutí SLK jsem ho distribuoval přes tajemnici a manažerku hnutí, paní Kateřinu Ferlesovou. Tuto cestu jsem měl předem domluvenou a nesetkal jsem se s žádnou odmítavou reakcí. Té jsem musel naopak čelit v případě hnutí STAN, tam jsem dotazník rozeslal mezi členy mediálního týmu s žádostí o rozeslání mezi členy hnutí. Dostalo se mi však zamítavé reakce od mluvčího hnutí s tím, že se STAN na dotazníku podílet nebude. Rozhodl jsem se tedy rozeslat dotazník jednotlivě členům a zajistit tak alespoň nějakou reakci, či návratnost. Emailové adresy členů hnutí jsem získal z veřejně dostupných webových stránek hnutí a jednotlivých úřadů, kde dotyční členové figurují. Tímto způsobem jsem dotazník distribuoval mezi všechny poslance, senátory, krajské zastupitele, europoslance, členy republikového předsednictva i mezi všechny členy jednotlivých krajských výborů. Dále jsem dotazník zaslal mezi všechny tajemníky krajů s žádostí o rozeslání mezi místní organizace, jelikož rozeslání komunálním zastupitelům a členům hnutí na komunální úrovni jednotlivě by bylo logisticky a časově nesmírně náročné.

Nakonec jsem získal 32 úplných odpovědí členů hnutí STAN a SLK, návratnost dotazníku se tedy pohybuje přibližně okolo šesti procent.

Dotazníková metoda je v současných sociálních vědách široce využívaným nástrojem kvantitativního výzkumu, který je nezbytný pro sběr a analýzu dat z rozsáhlých populací. Jednou z hlavních výhod této metody je schopnost rychle a s relativně nízkými náklady získat velké množství dat od širokého spektra respondentů, zejména pokud jsou dotazníky distribuovány elektronicky. Standardizace dotazníků zajišťuje srovnatelnost odpovědí, což je klíčové pro kvantitativní analýzu a formulaci spolehlivých závěrů o zkoumané populaci.

Na druhou stranu má tato metoda i své nevýhody. Může docházet k nízké návratnosti odpovědí, kdy respondenti dotazníky ignorují nebo vyplňují nedbale, což vede k neúplným nebo zkresleným datům. Přítomnost tazatele při vyplňování může navíc ovlivňovat

odpovědi, zejména u citlivých témat, kdy se respondenti mohou snažit prezentovat v lepším světle. Samostatně vyplňované dotazníky pak kladou větší nároky na iniciativu a pečlivost respondentů, což může vést k chybějícím datům nebo nesprávnému pochopení otázek. Proto je při použití dotazníků nutné pečlivě zvážit jejich konstrukci a zajistit reprezentativní vzorek respondentů, aby byla zaručena validita a reliabilita získaných dat.

Celkově, ačkoliv dotazníkové šetření má své nevýhody, jeho výhody ho činí užitečným nástrojem ve společenských vědách, pokud je správně navrženo a implementováno (Špaček, 2019).

4. Popis případu – hnutí STAN a SLK

Výzkum vnímání kumulace mandátů hnutím Starostové a nezávislí (STAN) a Starostové pro Liberecký kraj (SLK) je unikátní zejména kvůli jedinečné kooperaci těchto hnutí, která je v České republice jediná takového druhu. Spolupráce STAN a SLK je založena na sdílených hodnotách a cílech, vzájemné podpoře a koordinaci aktivit. Obě hnutí mají společné zaměření na podporu místní samosprávy, decentralizaci moci a transparentnost ve veřejné správě. Tato společná východiska tvoří pevný základ jejich úzkého partnerství. Dle oficiálního webu SLK je “hnutí úzce spjaté s hnutím Starostové a nezávislí. Zastupuje roli krajské buňky, má vyhrazenou pozici v celostátním předsednictvu a do evropských, senátních i sněmovních voleb kandidují společně,” (SLK, 2024).

STAN a SLK často koordinují své aktivity a kampaně, zejména při volbách. STAN podporuje kandidáty SLK na regionální úrovni, zatímco SLK poskytuje podporu kandidátům STAN na celostátní úrovni. Tato vzájemná podpora pomáhá oběma hnutím dosahovat lepších výsledků ve volbách. Například SLK dosáhlo významných úspěchů v krajských volbách, zejména v roce 2012 a 2016 a 2020, kdy získalo největší počet mandátů v Libereckém kraji. STAN pravidelně patří mezi nejvíce volené subjekty v krajských i obecních volbách. Pro hnutí dobrých výsledků dosahuje i na celostátní úrovni. Například v parlamentních volbách 2021, kdy se co do počtu poslanců stalo třetím nejsilnějším subjektem v Poslanecké sněmovně.

Obě hnutí spolupracují na společných projektech a iniciativách zaměřených na rozvoj regionů, zlepšení infrastruktury a podporu místních komunit. Tato spolupráce zahrnuje projekty zaměřené na rozvoj dopravy, školství, zdravotnictví a životního prostředí. SLK si přitom zachovává svoji autonomii a regionální zaměření, zatímco STAN působí na celostátní úrovni. Tato organizační struktura umožňuje SLK soustředit se na specifické potřeby a problémy Libereckého kraje, zatímco STAN prosazuje širší politické cíle na celostátní úrovni.

4.1 Vznik hnutí

Starostové a nezávislí (STAN) je politické hnutí, které oficiálně vzniklo 19. února 2009 transformací politického hnutí Nezávislí starostové pro kraj (NSK). Hnutí Starostové pro Liberecký kraj (SLK) vzniklo 10. dubna 2008 sdružením starostů a komunálních politiků z kraje, kteří dříve většinou působili ve straně Strana pro otevřenou společnost (SOS).

Hnutí Nezávislí starostové pro kraj bylo založeno skupinou nezávislých starostů 19. srpna roku 2004 ve Zlínském kraji jako hnutí regionální. Sídlo mělo v obci Suchá Loz, kde až do roku 2015 oficiálně sídlili po transformaci i Starostové a nezávislí. Hlavní myšlenkou a politickým cílem bylo pro NSK působení na krajské úrovni. Hnutí poprvé kandidovalo již v roce 2004, kdy během krajských voleb získala společná kandidátka NSK a Evropských demokratů 5,61 % hlasů a 3 zastupitelské mandáty ve Zlínském kraji (Volby do zastupitelstev, 2004). Po prvním volebním úspěchu nominovalo hnutí NSK do senátních voleb ve zlínském obvodu 80 tehdejší starostku obce Rokytnice Janu Jurenčákovou, která se ziskem 58,58 % hlasů ve druhém kole porazila obhajujícího Jiřího Stodůlku (KDU-ČSL) (Volby do senátu, 2006).

Důležitou roli ve vývoji NSK hrál vznik organizace Sdružení místních samospráv (SMS ČR). To mělo za cíl zohledňovat potřeby menších měst a obcí na rozdíl od Svazu měst a obcí ČR. V době založení v roce 2008 se k SMS ČR připojilo 1023 obcí z celé České republiky. Členem prvního předsednictva SMS ČR byl zvolen také člen NSK a pozdější předseda hnutí STAN Petr Gazdík. Organizace sdružovala starosty z celé republiky s podobným směřením a názory na problematiku malých obcí a také znevýhodnění v rámci rozpočtového určení daní (RUD) (Slovácký deník, 2008).

V krajských volbách téhož roce postavilo hnutí NSK kandidátku už ve čtyřech krajích. Kromě Zlínského se nezávislí starostové snažili uspět také v kraji Olomouckém, Pardubickém a Středočeském. „Dvě třetiny našich středočeských měst a obcí spravují nezávislí starostové. To se musí projevit i na složení krajského zastupitelstva,“ vyjádřil se tehdejší lídr středočeské kandidátky Luděk Jeništa pro Deník. Hnutí získalo 5 mandátů ve Zlínském kraji a 4 mandáty ve Středočeském kraji. Zbylé kandidátky ve volbách neuspěly (Deník, 2008).

V těchto volbách kandidovalo do krajského zastupitelstva také uskupení Starostové pro Liberecký kraj, které bylo partnerským hnutím NSK a které následně začalo úzce spolupracovat s hnutím STAN. Hnutí SLK v prvních volbách získalo 7 mandátů.

19. února roku 2009 se v pražských Průhonicích uskutečnil sněm, během kterého se hnutí NSK transformovalo v dodnes působící hnutí Starostové a nezávislí. Prvním předsedou hnutí STAN byl zvolen starosta obce Suchá Loz Petr Gazdík, který obdržel 82 z celkových 83 hlasů od delegátů. „Starosty trápí problém rozpočtového určení daní, nespravedlivého rozdělování, chtěli by také změnit volby – přímou volbu starostů, hejtmanů i prezidenta,“ prohlásil Gazdík na sněmu pro Českou televizi (ČT24, 2009).

První volby, do kterých hnutí kandidovalo už jako Starostové a nezávislí, byly volby do Evropského parlamentu v červnu roku 2009, kde v koalici Starostové a Nezávislí – Vaše Alternativa (koalice složená z hnutí STAN a dalších deseti subjektů, mezi které patřila například Unie svobody – Demokratická unie (US-DEU) nebo Strana pro otevřenou společnost (SOS).

4.2 Vnitrostranická struktura hnutí

Následující část je věnovaná popisu fungování a vnitřního uspořádání hnutí STAN a SLK. Je důležité definovat orgány a popsat vnitrostranické mechanismy, které jsou v praxi jedinými nástroji hnutí, jak omezovat, případně dokonce zamezovat kumulaci mandátů svých členů různými způsoby. Hlavním z těchto způsobů, jak omezit souběžné vykonávání mandátů je nezařazení těchto dotyčných členů ve volebních kandidátkách. Orgány hnutí však mají další způsoby, jak s případnou kumulací naložit, i když se v samotných stanovách žádná přímá ani nepřímá regulace nenachází.

4.2.1 Struktura hnutí STAN

Stanovy

Uspořádání a organizace Starostů a nezávislých, stejně tak jako programové cíle, jsou přesně definovány a vymezeny ve stanovách hnutí. Ty jsou volně k nalezení na webových stránkách hnutí. Dělí se na dvě části. V první jsou připomínány principy a hodnoty, na kterých hnutí STAN vzniklo: *“Uznávajíc neporušitelnost základních lidských práv a svobod, majíc na zřeteli ústavně zaručené právo svobody sdružování, s vědomím významu občanské společnosti založené na principech svrchovanosti zákona a zodpovědnosti každého občana a vyjadřujíc vůli tyto hodnoty ctít a hájit, přijímáme tyto stanovy.”* V druhé části stanov je vymezeno fungování hnutí. Organizace hnutí je definována do tří úrovní: oblastní, krajská a republiková (Stanovy, 2022).

Oblastní organizace

Základní organizační jednotkou hnutí STAN je oblastní nebo místní organizace. Oblastní organizace je tvořena alespoň šesti osobami, kteří jsou členové hnutí nebo registrovaní příznivci a mají trvalé bydliště v působišti dané oblastní organizace. Orgánem oblastní organizace je sněm členů oblastní organizace a dále oblastní výbor. Sněm zejména

volí a odvolává předsedu a 1. místopředsedu organizace a další členy oblastního výboru, navrhuje kandidáty z řad členů oblastní organizace do funkcí v hnutí. Dále sněm sestavuje volební kandidátku do obecních zastupitelstev a vybírá delegáty na krajský sněm. Oblastní výbor schvaluje předvolební a povolební koalice. Nadřazeným orgánem oblastní organizace je krajský výbor (Stanovy, 2022).

Krajská organizace

Krajská organizace je tvořena členy hnutí a registrovanými příznivci, kteří k ní přísluší v rámci daného kraje. Členové organizace prostřednictvím krajského sněmu stanoví počet členů krajského výboru, počet místopředsedů organizace a následně je spolu s pozicí předsedy volí. Krajský sněm má řadu vlastních pravomocí – sestavuje kandidátní listiny do krajských voleb a voleb do Poslanecké sněmovny, navrhuje kandidáty do senátních voleb celostátnímu výboru, volí delegáty na jednání republikového sněmu, nominuje a případně odvolává členy organizace do celorepublikových orgánů hnutí. Schází se zpravidla jednou ročně.

Krajský výbor, kterého se mohou účastnit kromě volených členů jako poradci také zástupce zvolených krajských zastupitelů a členové Parlamentu z příslušného kraje, koordinuje činnost oblastních organizací v daném kraji a rozhoduje o jejich ustavení a rozpuštění. Krajský výbor jmenuje hospodáře krajské organizace, který odpovídá za hospodaření s majetkem hnutí svěřeným krajské organizaci. Výbor má právo vyjádřit nesouhlas s rozhodnutím oblastního výboru o vytvoření předvolebních nebo povolebních koalic v komunálních volbách. Má také právo ve výjimečných případech změnit pořadí kandidátky oblastní organizace pro komunální volby. Výbor se svolává předsedou krajské organizace a koná se obvykle jednou za tři měsíce (Stanovy, 2022).

Celostátní výbor

Jedním z celorepublikových orgánů hnutí STAN je celostátní výbor. Je složen z předsedů krajských organizací, z členů předsednictva hnutí a dále členů, které zvolil republikový sněm. Předseda hnutí má právo pozvat na jednání celostátního výboru hosty. Jako poradci se mohou celostátního výboru zúčastnit také předseda rozhodcovského a smírčího výboru, předseda dozorčí rady a ředitel hlavní kanceláře hnutí.

Celostátní výbor schvaluje volebního lídra voleb do Poslanecké sněmovny, dále také lídry kandidátek pro parlamentní a krajské volby a navržené kandidáty do senátních voleb. Má na starosti rozhodnutí o kandidátce do Evropského parlamentu, dále schvaluje kandidáty

navržené do vlády České republiky.

Výbor také určuje výši příspěvků pro členy hnutí i registrované příznivce, schvaluje konečnou verzi programových východisek hnutí a má právo vykonávat rozpočtové změny v rozpočtu schváleném předsednictvem hnutí. Jednání celostátního výboru svolává a řídí předseda hnutí. Svolat jednání musí předseda také na žádost dozorčí rady, případně alespoň jedné třetiny oblastních organizací, krajských sněmů nebo krajských výborů. V aktuální době má celostátní výbor hnutí 39 členů, z nichž je 17 členů předsednictva (Stanovy, 2022).

Republikový sněm

Nejvyšším orgánem hnutí je republikový sněm. Od vzniku hnutí Starostů a nezávislých v roce 2009 proběhlo jedenáct sněmů. Poslední, mimořádný sněm, se uskutečnil 23. července v roce 2022. Jednání sněmu a jeho průběh je veřejný, pokud není orgánem rozhodnuto jinak. Podílet se na hlasování mohou jen republikoví delegáti. Delegáti jsou voleni v jednotlivých krajských organizacích, dále jsou to všichni členové předsednictva hnutí, členové Poslanecké sněmovny a Senátu, poslanci Evropského parlamentu a všichni krajští zastupitelé. Předsednictvo strany může jako delegáty nominovat i jiné členy hnutí, ale potřebuje souhlas rozhodcovského a smírčího výboru.

Republikový sněm volí a odvolává z řad členů předsedu hnutí, všechny místopředsedy a členy předsednictva, rozhoduje také o velikosti předsednictva. Volí a odvolává členy a náhradníky dozorčí rady, rozhodcovského a smírčího výboru a rozhoduje o jejich počtu. Sněm schvaluje volební a politický program, může také rozhodnout o změnách stanov hnutí, pokud se tak vysloví třípětinová většina sněmu.

Jako jediný orgán má sněm právo na rozpuštění hnutí, sloučení s jiným politickým uskupením nebo přeměně hnutí, pokud se pro to usnesou alespoň tři pětiny delegátů (Stanovy, 2022).

Předsednictvo

Dle stanov je předsednictvo *“nejvyšším orgánem Hnutí mezi konáním Sněmů, které je plně odpovědné za činnost Hnutí (statutární orgán)”*. Je složeno z volených členů hnutí a z členů hnutí z titulu funkce. Těmi jsou předseda poslaneckého klubu, předseda senátorského klubu a předseda europoslanceckého klubu. V současné podobě má předsednictvo sedmáct členů. Voleno bylo na mimořádném republikovém sněmu 23. července 2022. Post předsedy hnutí obhájil Vít Rakušan, prvním místopředsedou se nově stal Lukáš Vlček. Místopředsedy hnutí byli zvoleni Jan Farský, Michaela Šebelová, Pavel Čížek a Jan Lacina (Stanovy, 2022).

Jednání předsednictva svolává předseda hnutí, a to alespoň jednou měsíčně. Jednání musí předseda svolat také na žádost jedné třetiny oblastních organizací, nebo krajských sněmů a výborů. S poradním hlasem se mohou jednání kromě členů předsednictva zúčastnit také předseda dozorčí rady, ředitel hlavní kanceláře hnutí STAN, předseda legislativní rady hnutí a členové vlády jmenováni z řad hnutí. Předseda má právo pozvat na jednání hosty.

Předsednictvo jedná jménem hnutí, zřizuje hlavní kancelář, má právo ustavit nebo rozpustit krajskou organizaci případně rozpustit oblastní organizaci, pokud počet členů klesne pod stanovenou hranici. Je zodpovědné za schvalování rozpočtu a předkládá zprávy o činnosti a hospodaření republikovému sněmu. Schvaluje kandidátní listiny pro krajské a parlamentní volby, má právo po konzultaci s dotyčným krajským výborem zasáhnout do kandidátních listin oblastních organizací a rozhoduje o všech záležitostech celostátního významu, které se hnutí týkají (Stanovy, 2022).

Předsedové

Od roku 2009, kdy hnutí STAN vzniklo, se v pozici předsedy vystřídali tři členové hnutí. Prvním předsedou byl ustavujícím sněmu zvolen starosta Suché Lozi Petr Gazdík. Toho vystřídal v březnu roku 2014 hejtman Libereckého kraje Martin Půta, který na republikovém sněmu kandidoval jako jediný na pozici předsedy. Půta vystoupil z hnutí Starostové pro Liberecký kraj, jehož byl do té doby předsedou, aby mohl kandidovat (Deník, 2014).

Už v listopadu téhož roku však Půta pozastavil své předsednictví hnutí, jelikož byl policií obviněn na základě podezření z přijetí úplatku. Hnutí od té doby vedl první místopředseda Petr Gazdík, který se v dubnu roku 2016 opět stal předsedou hnutí.

Nynějším předsedou je Vít Rakušan, který byl zvolen na jubilejním desátém sněmu strany v dubnu 2019. Rakušan svůj post obhájil na jedenáctém sjezdu v srpnu 2021 i na mimořádném sjezdu v červenci 2022, který se konal kvůli figurování hnutí STAN v kauze Dozimetr, která se týkala pražského dopravního podniku (ČT 24, 2022).

Kontrolní orgány

Hnutí STAN má dva kontrolní orgány, které působí celorepublikově. Jedná se o dozorčí radu a rozhodcovský a smírčí výbor. Dozorčí rada dohlíží na hospodářskou a správní činnost hnutí a na dodržování obecně závazných právních předpisů a vnitřních předpisů hnutí. Rada také vyšetřuje stížnosti na porušování těchto předpisů. Rozhodcovský a smírčí výbor rozhoduje ve sporech mezi členy, orgány a organizacemi hnutí. Řídí se statutem, který

schválí republikový sněm. Dle stanov rozhodcovský a smírčí výbor: *“Rozhoduje o vyloučení a napomenutí člena Hnutí, či stížnosti proti zániku členství z titulu rozpuštění organizace. Rozhoduje o pozastavení členství a o odvolání žadatele o udělení statutu registrovaného příznivce proti rozhodnutí krajského výboru.”*

Výbor má právo rozhodnout o pozastavení platnosti usnesení orgánů hnutí, pokud je toto usnesení v rozporu s vnitřními předpisy hnutí nebo obecně závaznými právními předpisy. Velikost výboru stanovuje republikový sněm v rozmezí od pěti do devíti členů. Členové výboru si mezi sebou volí předsedu (Stanovy, 2022).

4.2.2 Struktura hnutí SLK

Jak bylo zmíněno výše, hnutí SLK de facto zastupuje roli krajské buňky hnutí STAN. Jeho vnitrostranické fungování a rozhodování tedy funguje na principu krajské organizace hnutí STAN. V komunálních a krajských volbách kandiduje SLK samostatně. V celostátních volbách také, avšak všichni zvolení kandidáti se vždy připojí do klubů hnutí STAN. Sněm hnutí funguje obdobně jako Krajský sněm hnutí STAN, skládá například kandidátku do krajských voleb. Představenstvo hnutí naopak funguje obdobně jako Krajský výbor. SLK má také vyhrazenou jednu pozici v celostátním předsednictvu STAN, kterou momentálně zastává Jan Sviták (O nás SLK, 2024).

4.3 Volební vývoj hnutí STAN a SLK

Volební vývoj hnutí Starostové a nezávislí a Starostové pro Liberecký kraj popisuje chronologicky účast a volební výsledky hnutí ve volbách do Poslanecké sněmovny, Senátu, Evropského parlamentu a krajských zastupitelstev. Jelikož pravidelně do voleb do obecních zastupitelstev v mnoha municipalitách kandiduje hnutí v rámci různých družení, je obtížné přesně popsat vývoj v komunálních volbách.

Období 2008-2016

Hnutí SLK kandidovalo poprvé v roce 2008 v krajských volbách. V Libereckém kraji získali 13,78 % hlasů a 7 mandátů. První volby, ve kterých kandidovalo hnutí STAN, byly evropské volby v roce 2009. Lídrem kandidátky byl tehdejší senátor Jaromír Štětina. Hnutí se ziskem 2,29 % nezískalo žádný mandát. V květnu dalšího roku se obě hnutí poprvé účastnila voleb do Poslanecké sněmovny jako součást kandidátní listiny TOP 09. Ve volbách získalo uskupení 16,7 % hlasů a 41 mandátů, z toho devět připadlo kandidátům za STAN a

SLK (Přehled zvolených poslanců, 2010). Uskupení bylo také součástí vlády Petra Nečase. Na podzim téhož roku kandidovali Starostové a nezávislí opět s TOP 09 do Senátu. Ze šesti mandátů obhájili dva. V říjnu roku 2012 proběhly krajské a senátní volby. Vzájemná spolupráce přinesla zisk dvou senátorských a 44 krajských mandátů, v Libereckém kraji získalo hnutí SLK 13 mandátů a post hejtmana (Přehled zvolených zastupitelů, 2012).

Po krizi, kterou vyvolala médii nazývaná Kauza Nagyová, došlo v roce 2013 k předčasným volbám do Poslanecké sněmovny. Starostové a nezávislí opět kandidovali společně s TOP 09, avšak oproti předchozím volbám do Sněmovny uskupení propadlo, získalo 11,99 % a obhájilo 26 mandátů ze 41, z toho tři byli nominanti za hnutí STAN a jeden za SLK. Uskupení po vzniku vlády Bohuslava Sobotky zůstalo v opozici (Přehled zvolených poslanců, 2013).

V květnových volbách do Evropského parlamentu následujícího roku získalo hnutí STAN jednoho europoslance, přičemž uskupení s TOP 09 získalo 15,95 % a čtyři mandáty. V podzimních senátních volbách získali jednoho senátora.

Na podzim roku 2016 kandidovalo hnutí STAN samostatně v krajských volbách a získalo 38 mandátů, hnutí SLK současně posílilo svou pozici v Libereckém kraji ziskem 18 mandátů (Přehled zvolených zastupitelů, 2016). V souběžně konaných senátních volbách kandidovalo ve spolupráci s TOP 09. Uskupení získalo 5 senátorských křesel. Na konci roku 2016 se STAN a TOP 09 dohodly na ukončení spolupráce. Ukončení vešlo v platnost na začátku dalšího roku.

Období 2017-2021

Ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017 tak Starostové a nezávislí kandidovali samostatně. Lídrem kandidátky byl poslanec Jan Farský, který do hnutí STAN „přestoupil“ z SLK. Hnutí získalo 5,18 % a získalo šest poslaneckých mandátů (Přehled zvolených poslanců, 2017). Volební období strávilo v opozici. V senátních volbách v roce 2018 získalo hnutí pět senátorů. V eurovolbách následujícího roku kandidovalo hnutí opět s TOP 09 a dalšími stranami v uskupení Spojenci pro Evropu. Uskupení získalo tři mandáty s výsledkem 11,65 %, hnutí STAN udrželo post jednoho europoslance.

Podzimní krajské a senátní volby v roce 2020 znamenaly pro hnutí úspěch. V krajských získali Starostové a nezávislí 69 mandátů, oproti předchozím krajským volbám si polepšili o 31 zastupitelských křesel. Hnutí SLK opět navýšilo počet křesel v zastupitelstvu Libereckého kraje a volby ovládlo se ziskem 22 mandátů (Přehled

zvolených zastupitelů, 2020). V senátních volbách získali hnutí celkem 11 mandátů. Během roku 2020 začal STAN jednat s Českou pirátskou stranou o vzniku koalice pro blížící se volby do Poslanecké sněmovny.

Období 2021-2024

21. ledna 2021 strany podepsaly dohodu. Lídři koalice byli oba předsedové spolupracujících stran, Vít Rakušan za STAN a Ivan Bartoš za Piráty. V říjnových volbách získala koalice 15,62 % a 37 mandátů, z toho připadlo 32 Starostům a nezávislým a jeden SLK (Přehled zvolených poslanců, 2021). Pro STAN se jednalo o největší volební úspěch v historii hnutí, které se po osmi letech vrátilo do Vlády, kde hnutí vykonává čtyři ministerské funkce. V dalších volbách už STAN s Piráty v koalici nekandidoval. V senátních volbách v roce 2022 hnutí neobhájilo ani jeden ze dvou mandátů.

V červnu 2024 hnutí kandidovalo do eurovoleb v koalici Starostové a osobnosti pro Evropu a získalo s výsledkem 8,7 % dva mandáty.

5. Analýza kumulace mandátů v hnutí STAN a SLK

Tato část práce je věnována prezentování a zpracování všech dat získaných výzkumnými metodami, které byly zmíněny v metodologické části. Jedná se o zanalyzování dat volebních výsledků, monitoringu médií a zejména dotazníkového šetření. Je záhodno připomenout a zdůraznit, že na rozdíl od definic zvolených zahraničními i současnými autory, kteří se kumulací mandátů zabývají, je kumulace mandátů pro účel této práce definována jako souběžné vykonávání pouze volených úřadů. Je tak učiněno zejména z důvodu větší přehlednosti. Kvůli množství členů hnutí, kteří mandáty kumulují není v práci rozlišováno, zda se jedná o mandáty uvolněné či neuvolněné, a to primárně kvůli časové náročnosti a obtížnosti získat přesné informace o všech aktérech.

5.1 Aktuální výskyt kumulace v hnutích

Pro získání přesných informací o aktuálním stavu kumulace mandátů v hnutí STAN a SLK jsem čerpal z volebních dat z uplynulých voleb do komunálních zastupitelstev, krajských zastupitelstev, Poslanecké sněmovny, Senátu a Evropského parlamentu. Seznamy volených zástupců jsem získal z portálu volby.cz. Aktéry jsem následně roztřídil dle úrovně jejich mandátu na krajské zastupitele, poslance, senátory a europoslance. Aktuální kumulace jsou uvedeny k prvnímu červenci 2024. Jelikož portál volby.cz uvádí seznamy právě zvolených kandidátů, došlo k situacím, kdy někteří z nich už daný mandát nedorželi, a to z různých důvodů: dobrovolné složení mandátu, zaniknutí mandátu z důvodu zvolení do jiného úřadu, který není s předchozím mandátem slučitelný či úmrtí politika. Tyto „anomálie“ v aktuálním výskytu jsem odstranil tak, že jsem na příslušných webových stránkách daných obcí, krajů a komor parlamentu zkontroloval, zda volení zástupci svůj post stále vykonávají, případně, kdo je nahradil (Výsledky voleb a referend, 2024).

Z provedeného výzkumu vzešlo, že 93 volených zástupců hnutí STAN a SLK souběžně vykonává dva či více mandátů. K celkovému počtu jsem došel součtem všech zvolených europoslanců, senátorů, poslanců a krajských zastupitelů (mezi ně byli zahrnuti také zastupitelé magistrátu hlavního města Prahy) zvolených za obě hnutí, ze kterého jsem následně odečetl všechny politiky, kteří vykonávají pouze jeden mandát. Podrobnější výskyt kumulace na jednotlivých úrovních je přehledně popsán v následující tabulce.

Tabulka 3.: Kumulace mandátů volenými zástupci hnutí STAN a SLK

	Krajští zastupitelé	Poslanci	Senátoři
Počet zástupců	95	33	18
Jeden mandát	24	12	8
Dva a více mandátů	71	21	10
Podíl kumulace	75 %	64 %	56 %

Pozn.: Do tabulky nebyli začleněni oba poslanci za hnutí Jan Farský a Danuše Nerudová, jelikož ani jeden z nich nevykonává žádný zastupitelský mandát a ze zákona nemohou vykonávat parlamentní mandát.

Zdroj: Vlastní zpracování

Více jak dva volené mandáty vykonává v hnutí STAN a SLK sedm členů. Jedná se o kombinace komunálního, krajského a parlamentního mandátu. Zajímavým zjištěním je fakt, že celkem tři kluby krajských zastupitelů jsou složeny výhradně z členů, kteří souběžně vykonávají více mandátů. Jedná se o Jihomoravský a Pardubický kraj a o Vysočinu.

Co se počtu týče, nejvíce kumulujících členů najdeme v Libereckém kraji, jedná se tedy o členy SLK. Velkou roli v tom však může hrát faktor, že co do počtu krajských zastupitelů jich je v kraji nejvíce.

Tabulka 4.: Přehled kumulace mandátů krajských zastupitelů hnutí STAN a SLK

Kraj	Počet zastupitelů	Jeden mandát	Dva a více mandátů	Podíl kumulace
Praha	5	3	2	40 %
Středočeský	18	4	14	78 %
Jihočeský	5	3	2	40 %
Plzeňský	4	1	3	75 %
Karlovarský	7	2	5	71 %
Ústecký	5	1	4	80 %
Liberecký	22	5	17	77 0
Královéhradecký	4	2	2	50 %
Pardubický	4	0	4	100 %
Vysočina	5	0	5	100 %
Jihomoravský	7	0	7	100 %
Olomoucký	4	1	3	75 %
Zlínský	5	2	3	60 %

Pozn.: V tabulce není znázorněn Moravskoslezský kraj, jelikož hnutí STAN tam nemá žádné zastoupení.

Zdroj: Vlastní zpracování

Z výše uvedených dat je patrné, že souběžné vykonávání mandátů je běžným jevem jak ve hnutí STAN, tak v hnutí SLK. Nejčastější formou kumulace je kombinace komunálního a krajského zastupitelského mandátu.

5.2 Mediální obraz hnutí ve spojení s kumulací mandátů

Mediální zmínky k tématu jsem vyhledával pomocí serveru Newton Media a zvolených klíčových slov, které jsem zmínil v metodologické části. Článků, které se přímo týkají kumulace mandátů ve spojení s členy hnutí STAN a SLK není mnoho, jelikož kumulace obecně není v českém mediálním prostoru příliš časté téma a objevuje se

především v období voleb.

V souvislosti se STAN a SLK se v médiích objevují spíše zmínky, které lze hodnotit negativně. V říjnu roku 2020 se tématu kumulace věnoval server Seznam Zprávy v souvislosti s uplynulými krajskými volbami, konkrétně v Jihomoravském kraji, přímo ke kumulaci hnutí STAN se v článku vyjadřuje politolog Michal Pink: „Jsou na tom postaveni. Jejich cílem je primárně prokrmování svých obcí a spíše než o stranu se jedná o zájmové sdružení komunálních politiků.“ (Seznam Zprávy, 2020). Pár měsíců po volbách do poslanecké sněmovny přišel zpravodajský portál iDNES Premium s informací, že poslanci z hnutí STAN porušují koaliční dohodu s Českou pirátskou stranou, jelikož se nevzdali mandátů nad rámec koaliční dohody (iDNES Premium, 2022).

Regionální portál Náš Liberec se před senátními volbami na podzim v roce 2022 věnoval konkrétnímu příkladu Michaela Canova (SLK), který souběžně zastává tři mandáty. Portál rozebíral Canovovu kumulaci zejména z finanční stránky. Vypočítával, na kolik si měsíčně přijde. Poskytl také srovnání s druhou kandidátkou do Senátu, která rovněž mandáty dříve kumulovala, na rozdíl od Canova se však jednoho vzdala (Náš Liberec, 2022).

Mediální kauza spjatá s kumulací mandátů proběhla také na začátku roku 2023, kdy přišly CNN Prima News se zprávou, že studenti pražského Gymnázia Duhovka sepisují petici, jelikož nesouhlasí se jmenováním Petra Gazdíka ředitelem. Důvodem tohoto nesouhlasu byla Gazdíková kumulace mandátů, v té době vykonával post poslance a obecního zastupitele. Poslanec Gazdík se i přes tuto „studentskou petici“ ředitelem stal (CNN Prima News, 2023).

Média přinášela také informace, když se členové hnutí STAN vzdávali některých svých mandátů, jako v případě výše jmenovaného Gazdíka, který se na začátku roku 2022 vzdal postu krajského zastupitele (iDNES.cz, 2022), nebo bývalého poslance a nynějšího europoslance Jana Farského. Jeho případ se netýkal přímo kumulace mandátů, ale zanedbávání poslaneckého postu z důvodu zahraničního stipendia. Tato kauza rezonovala českými médii, než nakonec Farský na svůj poslanecký mandát rezignoval (Seznam Zprávy, 2022).

Z uvedených výstupů je patrné, že se kumulace mandátů v mediálním prostoru objevuje zejména v případech, které se jeví negativně, případně v čistě informačních situacích.

5.3 Vnímání kumulace členy hnutí STAN a SLK

Jak již bylo nastíněno v metodologické části, primárním zdrojem dat pro zodpovězení vytyčeného cíle práce bylo dotazníkové šetření. Úplných odpovědí od členů hnutí STAN a SLK jsem získal 32. První otázka respondenty „roztřídila“ dle toho, jaké a kolik mandátů vykonávají. Pokud respondenti odpovídali pravdivě, bylo mezi nimi 11 obecních zastupitelů, čtyři krajské zastupitelé, jeden poslanec a sedm členů, kteří mandáty kumulují: čtyři souběžně vykonávají obecní a krajský zastupitelský mandát, tři z nich mandát poslance s obecním. Devět respondentů uvedlo, že žádný mandát v době vyplnění (od začátku května do poloviny července 2024) nevykonávalo.

Dle určeného vykonávání mandátů lze s jistotou konstatovat, že skupiny respondentů v dotazníku jsou různorodé, podařilo se tedy získat odpovědi na otázky týkající se kumulace mandátů od všech úrovní členů hnutí STAN a SLK. Scénář dotazníku je obsažen v příloze této práce.

5.3.1 Osobní názory respondentů na kumulaci mandátů

Z dotazníku jasně vyplývá, že jako nejpřijatelnější formu kumulace mandátů respondenti považují kombinaci postu obecního a krajského zastupitele. 15 respondentů tuto kombinaci označilo jako rozhodně přínosnou, 7 jako spíše přínosnou. Hlavní důvody, díky kterým je pro respondenty tato kombinace přínosná, jsou primárně zkušenosti a znalost problematiky obcí, které by daný politik souběžně vykonávající tyto mandáty měl ze svého předešlého působení. Dle odpovědí lze jasně stanovit, že respondenti vnímají pozici krajského zastupitele jako posun, chcete-li další úroveň, na kterou se dá dostat z komunální politiky. Dále se část respondentů shoduje, že v této kombinaci mohou být velmi ceněné kontakty ať už z obecní, či krajské úrovně. Někteří respondenti však nesouhlasí. Jeden z nich, dle zvoleného mandátu krajský zastupitel míní: *„Záleží na úhlu pohledu. Pokud někdo kdo je nebo byl obecním zastupitelem přichází do pozice krajského zastupitele aby hájil obec, ve které působil, může to přinášet výhody obci na úkor kraje.“* Názor respondentů, kumulace obecního a krajského zastupitelského mandátu může být vhodná a příhodná v zúročení zkušeností z komunální úrovně může podpořit i fakt, že ze všech krajských zastupitelů hnutí STAN a SLK jich 75 % souběžně vykonává i mandát obecního zastupitele.

Naprosto opačně vnímala drtivá většina respondentů kombinaci mandátů

europoslance s obecním či krajským zastupitelským postem. V obou případech naprosto totožně odpovídali. Dle deseti z nich jsou kombinace s mandátem europoslance rozhodně nepřínosné, dle šesti z nich spíše nepřínosné a dle dvanácti z nich nemají žádný pozitivní či negativní přínos. 88 % respondentů se tedy k této formě staví zamítavě, své názory odůvodňovali většinou obdobně. Dle jednoho respondenta se: „*Europoslanci nezaměřují na českou politiku jako takovou, nemá pro ně smysl držet více mandátů a dělit svou práci mezi ně.*“ Vícekrát se však vyskytoval zejména argument, že není časově možné kloubit mandát europoslance s jakýmkoliv jiným, tím pádem by dotyčný některý ze svých mandátů zanedbával.

Vyvážený postoj mají respondenti ke kombinaci zastupitelských mandátů s poslaneckým a senátorským postem. Ve všech čtyřech možných případech se respondenti dělí na dvě skupiny. Přibližně polovina si myslí, že mohou mít tyto kombinace pozitivní přínos. Druhá polovina zastává názor, že nemají žádný přínos, či mají dokonce negativní dopad na fungování daných jedinců. Je důležité zmínit, že respondenti odpovídali ve všech čtyřech případech totožně. Tedy že pokud zvolili jednu kombinaci jako rozhodně přínosnou, volili tak i v dalších třech kombinacích. Nejčastější obavou, kterou respondenti vyjadřovali v případě souběžného vykonávání zastupitelského a parlamentního postu je vynaložený čas. Řada respondentů si myslí, že pro fungování tohoto souběhu je potřeba věnovat se oběma pozicím adekvátně. „*V samotném souběhu problém nevidím, problém je časový. Tedy pokud někdo je uvolněný pro jednu funkci není fyzicky možné na 100 % vykonávat další uvolněnou funkci,*“ vyjádřil se respondent vykonávající krajský zastupitelský mandát.

Z celkových dat vyplývá, že až na výše uvedené souběžné vykonávání mandátu europoslance vnímají respondenti z hnutí STAN a SLK další kombinace spíše jako jev, který může mít pozitivní dopad a výhody při vykonávání těchto postů pro obce a kraje, tedy pro občany, a to zejména kvůli zkušenostem, kontakty a znalostem, které mohou politici čerpat z dalších mandátů.

Proti je však jasně vymezeno devět respondentů, kteří vidí všechny formy kumulace jako nepřínosné a vymezují se proti nim, někdy dokonce ostře, ve svých odpovědích. Negativa vidí zejména v časové náročnosti vykonávání více mandátů, případně také v hromadění moci a finančních prostředků, které z mandátů plynou.

Aby však respondenti nesdělovali svůj postoj pouze k teoretickým případům kumulace, byli také tázáni na dva konkrétní případy kumulace. Prvním případem byl Michael Canov (SLK), který souběžně vykonává obecní i krajský zastupitelský mandát a

post senátora. Až na stejných devět respondentů, kteří se vyjádřili odmítavě de facto ke všemu spojenému s kumulací jsou osobní názory na tento příklad podporující, chápající, či dokonce obdivující. Jak uvedl jeden respondent: „*Michael Canov věnuje veškerý svůj čas a energii politice. Upřednostnil službu občanům před osobním životem, podobně jako Angela Merkel, která se rozhodla nemít děti, aby mohla být společnosti co nejvíce užitečná. Za to má můj respekt.*“ Někteří vnímají tento příklad pozitivně zejména z důvodu, že je pan Canov volen opakovaně do všech svých mandátů, tím pádem jsou s jeho prací občané spokojeni. Stejně se v rozhovoru vyjádřil také předseda hnutí STAN Martin Půta, který společně s Canovem uvedl jako další podobný příklad senátora Jaroslava Zemana. „*Oba jsou senátory už více volebních období a současně zastávají pozice starostů obcí. Je to jejich rozhodnutí a podporu mají i mezi voliči, protože prokázali, že dokážou obě pozice zvládat bez problémů. Navíc ani voliči s tím nemají problém, neboť jim dali opakovaně hlasy ve volbách.*“

Druhým konkrétním případem kumulace, ke kterému se respondenti mohli vyjádřit, byl případ Petr Gazdíka, obecního zastupitele a poslance, který však v určitou dobu vykonával navíc ještě mandát krajského zastupitele a funkci ministra školství. V tomto případě se objevovalo od respondentů více negativních a nesouhlasných reakcí, zejména ve spojitosti s funkcí ministra. Dle jednoho respondenta: „*Ministerský post již nejde skloubit s dalšími funkcemi, pokud má být řádně vykonáván.*“ Objevilo se také několik respondentů, kteří se k případu nechtěli vyjadřovat, jelikož s ním nebyli podrobněji seznámeni.

5.3.2 Střet respondentů s reakcemi kolegů a veřejnosti

Z odpovědí respondentů, kteří se podělili o zkušenosti s reakcemi veřejnosti a dalších politiků na problematiku kumulace mandátů je vyloučeno, že se setkali spíše s negativními reakcemi, a to zejména ze strany běžných občanů. Přibližně dvě třetiny respondentů se setkalo s negativní reakcí na souběžné vykonávání mandátů od občanů. Dle odpovědí vnímají občané kumulaci zejména jako hromadění peněz a moci, papalášství, hledání „koryt“. Jak uvádí jeden respondent: „*Jedna žena vyčnila mému kolegovi, že si chce jen nahrabat peníze.*“ Dle výpovědí vadí občanům, že se politici nevěnují svým povinnostem na sto procent.

Pouze jeden v dotazníku uvádí, že se setkal s pozitivní reakcí i ze strany občanů. „*Jednalo se o občany, kteří daného politika zažili ve své obci. Ti pak vítají, když tento zástupce může prosazovat jejich zájmy i ve vyšší politice.*“

Někteří respondenti se s vnímáním a reakcemi občanů ztotožňují, jelikož zastávají

obdobný postoj. Jiní si však vysvětlují negativní reakce občanů jako neúplné obeznámení se situací, případně že se jedná o reakce voličů, kteří sympatizují s jinými stranami, či dokonce politikům závidí: „*Někteří mi pozici na kraji závidí, nevidí totiž, že nepracuji 8h denně jako oni, ale mnohem více,*“ uvedl jeden z respondentů, který figuruje jako krajský zastupitel.

Reakce na kumulaci mandátů ze strany kolegů z hnutí byly více pozitivní. Respondenti uváděli, že kolegové, údajně hlavně ti, kteří sami kumulují či kumulovali mandáty, vyjadřovali pochopení a uváděli i výhody, jaké může kumulace přinášet. S pozitivní reakcí v rámci hnutí se setkalo na 40 % respondentů. I v tomto případě se však někteří setkali s jasně negativní reakcí: „*Někteří členové to zásadně odmítají a sdílejí pohled Pirátů,*“ uvedl obecní zastupitel. Pro vysvětlení Česká pirátská strana se ke kumulaci mandátů a funkcí staví odmítavě a pokouší se tento jev dlouhodobě regulovat.

I v případě reakcí ze strany dalších politiků jiných stran respondenti uváděli negativní reakce ze strany Pirátů, a to zejména v souvislosti s volbami do Poslanecké sněmovny 2021, kdy se vyhrazovali proti kumulaci mandátů starostovských poslanců. Někteří respondenti tyto negativní reakce vnímají jako účelovou kampaň, jelikož je kumulace rozšířena i v dalších politických stranách vyjma Pirátů.

Část respondentů u všech otázek týkajících se zkušeností s reakcemi na kumulaci mandátů uvedla, že se s žádnou reakcí nesešli. I z dalších odpovědí je patrné, že zejména v rámci politické debaty se nejedná o klíčové téma, mezi občany však dle výpovědí respondentů může toto téma rezonovat.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo analyzovat jevu kumulace mandátů a vnímání tohoto úkazu hnutím Starostové a nezávislí a Starostové pro Liberecký kraj. Vnímání jsem analyzoval za pomoci několika vědeckých metod, a to analýzy volebních výsledků, mediálního monitoringu a zejména dotazníkového šetření.

Kladl jsem si za cíl odpovědět na výzkumnou otázku, jak vnímají zástupci hnutí STAN a SLK kumulaci mandátů. Z analýzy volebních dat a dotazníkového šetření plyne, že členové hnutí vnímají kumulaci zejména jako jev, který může mít pozitivní dopad na vykonávání a prosazování politiky a také zájmů občanů, jelikož díky kumulaci mohou zúročit své zkušenosti a kontakty jedné úrovně politiky v další. Nemyslí si to však o všech kombinacích mandátů, primárně nesouhlasí s vykonáváním více mandátů z postu europoslance, a často argumentují, že záleží na jednotlivcích, jak zodpovědně mandáty vykonávají a kolik času jim věnují. Je patrné, že jako nejvhodnější kombinaci mandátů vnímají členové hnutí STAN a SLK post obecního a krajského zastupitele. Dokazují to jak odpovědi respondentů, tak volební data, která ukazují velkou míru kumulace těchto dvou mandátů mezi členy hnutí. Nicméně dotazníkové šetření také ukázalo, že členové hnutí nemají jasný a jednotný postoj a jejich přístup a výklad kumulace se liší.

Tato práce potvrdila Hájkův výzkum (2016), který uvádí, že „*kumulace mandátů je v České republice minimálně mezi poslanci značně rozšířena*“ a zároveň jeho tvrzení, že „*V současné době čeští političtí aktéři reagují na kumulaci mandátů kombinací přímých opatření a autoregulačních principů. Konkrétní výsledky těchto snah jsou však ojedinělé, a proto nelze hovořit o jejich koncepcnosti.*“ (Hájek, 2016). Společně s Jílkovým (2023) zkoumání postoje České pirátské strany se jedná teprve o jednu z mála prací, která se zabývá empirickou analýzou relevantního politického subjektu, v tomto případě dokonce dvou hnutí. Zkoumání hnutí STAN a SLK může být přínosné v souvislosti s Jílkovým výzkumem také z důvodu, že tyto subjekty tvořily v období 2020-2022 volební koalici. Práce je také další studií v dosti omezeném českém výzkumu jevu kumulace mandátů a rozšiřuje tak zkoumání o nové a relevantní poznatky.

Práce se zabývala pouze jedním celostátním a jedním regionálním hnutím, její zaměření je tedy poměrně úzké. Zároveň je výzkum práce limitován velikostí vzorku dat. Zpětně bych se pokusil stanovit efektivnější strategie distribuce dotazníku ideálně přes předem domluvené kontakty například v krajských předsednictvech. Svůj výzkum bych možná rozšířil o podrobnější analýzu kandidátních listin před volbami, které by ukázali

potenciální míru možných kumulujících politiků. Zároveň by takový výzkum mohl pracovat s Hájkovou tezí o personální krizi stran.

Problematika kumulace mandátů nabízí mnoho možností dalšího výzkumu. V návaznosti na výzkum hnutí STAN a SLK je možné zkoumání prohloubit a provést například komparaci kumulace v jednotlivých krajích. Lze se také zaměřit hloubkově na všechny relevantní politické strany a jejich postoj ke kumulaci, stejně tak na realitu kumulace uvnitř těchto stran a tyto poznatky zkomparovat. Případně se lze ve výzkumu zaměřit výhradně na konkrétní aktéry, kteří kumulují více jak dva mandáty. Oblast teoretického zkoumání nabízí po vzoru Foucaulta a Françoise detailní analýzu legislativní regulace kumulace mandátů v České republice a její přímé dopady.

Summary

The aim of this bachelor thesis was to analyze the phenomenon of multiple-office holding and its perception by the political movements Mayors and Independents (STAN) and Mayors for the Liberec Region (SLK). The perception was analyzed using several scientific methods, including the analysis of election results, media monitoring, and especially a questionnaire survey.

I aimed to answer the research question of how representatives of STAN and SLK perceive multiple-office holding. The analysis of election data and the questionnaire survey showed that members of these movements generally perceive multiple-office holding as a phenomenon that can have a positive impact on the execution and promotion of policies and the interests of citizens. This is because multiple-office holding allows them to leverage their experience and contacts from one level of politics at another. However, they do not view all combinations of offices positively; they primarily disagree with holding multiple offices from the position of a Member of the European Parliament. They often argue that it depends on the individuals and how responsibly they perform their mandates and how much time they devote to them. It is evident that members of STAN and SLK view the combination of municipal and regional representative offices as the most suitable. This is supported by both the respondents' answers and the election data, which show a high degree of these two mandates being held concurrently by movement members. However, the questionnaire survey also showed that members do not have a clear and unified stance, and their approach and interpretation of multiple-office holding vary.

This thesis confirmed Hájek's research (2016), which states that "multiple-office holding is quite widespread in the Czech Republic, at least among MPs," and his assertion that "currently, Czech political actors respond to multiple-office holding with a combination of direct measures and self-regulatory principles. However, the concrete results of these efforts are sporadic, and therefore, their conceptuality cannot be discussed." (Hájek, 2016). Together with Jílek's (2023) examination of the stance of the Czech Pirate Party, this is one of the few works that deals with an empirical analysis of a relevant political subject, in this case, even two movements. The examination of STAN and SLK can be beneficial in connection with Jílek's research also because these subjects formed an electoral coalition in the period 2020-2022. This work is also another study in the quite limited Czech research on the phenomenon of multiple-office holding and thus expands the examination with new and relevant findings.

The work dealt with only one national and one regional movement, so its focus is relatively narrow. At the same time, the research is limited by the sample size. In retrospect, I would try to establish more effective strategies for distributing the questionnaire, ideally through pre-arranged contacts, for example, in regional presidencies. I might expand my research to include a more detailed analysis of candidate lists before elections, which would show the potential extent of possible multiple-office holders. Such research could also work with Hájek's thesis on the personnel crisis of parties.

The issue of multiple-office holding offers many opportunities for further research. In connection with the research of STAN and SLK, it is possible to deepen the examination and, for example, compare multiple-office holding in individual regions. It is also possible to focus in depth on all relevant political parties and their stance on multiple-office holding, as well as the reality of multiple-office holding within these parties and compare these findings. Alternatively, research can focus exclusively on specific actors who hold more than two offices. The area of theoretical research offers, following Foucault and François, a detailed analysis of the legislative regulation of multiple-office holding in the Czech Republic and its direct impacts.

Použitá literatura

Odborná literatura

- FOUCAULT, Martial. How Useful Is the Cumul des Mandats for Being Re-Elected? Empirical Evidence from the 1997 French Legislative Elections. Online. *French Politics*. 2006, roč. 2006, č. 3, s. 292–311. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/31968125_How_Useful_Is_the_Cumul_des_Mandats_for_Being_ReElected_Empirical_Evidence_from_the_1997_French_Legislative_Elections. [cit. 2024-07-20].
- FRANÇOIS, Abel a MAGNI-BERTON, Raul. The effects of the 2001 French law on multi-holding of electoral mandates. Online. *French Politics*. 2014, roč. 2014, č. 12, s. 69–76. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/263326365_The_effects_of_the_2001_French_law_on_multi-holding_of_electoral_mandates. [cit. 2024-07-20].
- FRANÇOIS, Abel a WEILL, Laurent. Does holding a local mandate alter the activities of deputies? Evidence from the French Assemblée Nationale. Online. *French Politics*. 2016, roč. 2016, č. 14, s. 30–54. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/263326365_The_effects_of_the_2001_French_law_on_multi-holding_of_electoral_mandates. [cit. 2024-07-20].
- HÁJEK, Lukáš. Definice, příčiny a důsledky kumulace mandátů zákonodárci. *Středoevropské politické studie* [online]. 2016, 2016, 18(2-3), 141-170 [cit. 2024-07-20].
- HÁJEK, Lukáš. *Kumulace mandátů poslanci České republiky*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, 2015. [cit. 2024-07-20].
- JÍLEK, Matouš. *Postoj České pirátské strany ke kumulaci mandátů*. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, 2023. [cit. 2024-07-20].
- KRUNTORÁDOVÁ, Ilona (2013). Regionální patron jako fenomén reprezentace zájmů. *Acta Politologica* 5, 2, 161-177. ISSN 1803–8220. [cit. 2024-07-20].
- NAVARRO, Julien. Multiple Office Holders in France and in Germany: An Elite Within the Elite? *Sonderforschungsbereich 580* [online]. 2009, (33), 6-56 [cit. 2024-07-20].

SMOLKOVÁ, Andrea a Stanislav BALÍK. (2018). Personalizace na komunální úrovni existuje a lze ji v českém prostředí zkoumat?. *Středoevropské politické studie*, 20(2), 204-221. [cit. 2024-07-20].

Zákony

Ústava České republiky - ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Zákon o státních symbolech České republiky - zákon č. 3/1993 Sb. ; Listina základních práv a svobod. Verze 10. Český Těšín: Poradce, 2002. ISBN 80-86344-96-7. [cit. 2024-07-20].

Zákon o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů. In: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-62>. 2003. [cit. 2024-07-20].

Zákon o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu. In: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-236>. 1995. [cit. 2024-07-20].

Zákon o obcích (obecní zřízení). In: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>. 2000. [cit. 2024-07-20].

Zákon o krajích (krajské zřízení). In: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>. 2000. [cit. 2024-07-20].

Internetové zdroje

Budeme hájit zájmy především menších obcí a měst. *Slovácký deník* [online]. Uherské Hradiště: Vltava Labe Media, 2008 Dostupné z: https://slovacky.denik.cz/zpravy_region/rozhovor-starosta-modra-miroslav-kovarik-20080212.html. [cit. 2024-07-20].

Do krajských voleb se chystají i nezávislí starostové. *Deník* [online]. Praha: Vltava Labe Media, 2008 Dostupné z: https://www.denik.cz/volby-2008/volby_starosta20080806.html. [cit. 2024-07-20].

FABIÁNOVÁ, Pavlína. *Gazdik ředitelem gymnázia? Studentům vadí kumulace funkcí i zkrácený úvazek, sepsali petici*. Online. CNN Prima News. 2023. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/gazdik-reditelem-gymnazia-studentum-vadi-kumulace-funkci-i-zkraceny-uvazek-sepsali-petici-200613>. [cit. 2024-07-20].

Kdo jsou Starostové pro Liberecký kraj. Starostové pro Liberecký kraj [online]. Liberec: Starostové pro Liberecký kraj, 2022 Dostupné z: <https://starostoveprolibereckykraj.cz/kdo-jsou-slk/>. [cit. 2024-07-20].

Koaliční smlouva pro volby do Poslanecké sněmovny konané v roce 2021 [online]. 2020, 22.12. 2020, 39 Dostupné z: <https://www.starostove-nezavisli.cz/fmfile/0/files/2020%20hlavn%C3%AD%20STAN/koalicni-smlouva-pirati-a-starostove.pdf>. [cit. 2024-07-20].

LIBIGER, Milan. *Ministr školství Gazdik končí na kraji, místostarostou Suché Loze zůstane*. Online. IDNES.cz. 2022. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/kraj-petr-gazdik-skonci-zastupitelstvo-ministr-skolstvi-kumulace-funkci.A220126_647722_zlin-zpravy_hoo. [cit. 2024-07-20].

Naši poslanci. Starostové a nezávislí [online]. Praha: NETservis, 2022 Dostupné z: <https://www.starostove-nezavisli.cz/nasi-lide/nasi-poslanci>. [cit. 2024-07-20].

Novým předsedou hnutí STAN byl zvolen liberecký hejtman Půta. Deník [online]. Praha: Vltava Labe Media, 2014 Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/novym-predsedou-hnuti-stan-je-liberecky-hejtman-puta-20140328.html. [cit. 2024-07-20].

POSPÍŠILOVÁ, Eva a Jiří VACHTL. Poslanci STAN porušují koaliční dohodu s Piráty. Funkcí se vzdáme, slibují. IDNES.cz [online]. Praha: MAFRA, 2022, 7. 2. 2022 Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/poslanecka-snemovna-stan-funkce-slib-pirati-slib-politika-vlada.A220206_202220_domaci_albe [cit. 2024-07-20].

Rakušan obhájil post předsedy STAN. Jsme obětí vlastní politické puberty, prohlásil. ČT24 [online]. Praha: Česká televize, 2022. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3517355-zive-stan-si-na-mimoradnem-snemu-voli-nove-vedeni_ [cit. 2024-07-20].

RAMBOUSKOVÁ, Michaela. *Stal jsem se problémem, řekl Farský a jako poslanec skončil*. Online. Seznam Zprávy. 2022, 15. 2. 2022. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-stal-jsem-se-problemem-rekl-farsky-a-jako-poslanec-skoncil-188537>. [cit. 2024-07-20].

Seznam zvolených poslanců ve volbách do Poslanecké sněmovny 2021. Seznamzpravy.cz [online]. Praha: Seznam.cz, 2021. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/p/vysledky-voleb/2021/parlamentni-volby/zvoleni-poslanci>. [cit. 2024-07-20].

Stanovy hnutí STAN. Starostové a nezávislí [online]. Praha: NETservis, 2022 Dostupné z: <https://www.starostove-nezavisli.cz/o-nas/stanovy>. [cit. 2024-07-20].

Starosta, zastupitel a senátor. Zastupitelé kumulují i několik funkcí. Online. Seznam Zprávy. 2020. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/starosta-zastupitel-a-senator-zastupitele-kumuluji-i-nekolik-funkci-124644>. [cit. 2024-07-20].

TAUCHMANN, Jaroslav. *Kolik bere senátor za Liberec? Michael Canov kumuluje odměny a mlčí...*. Online. Náš Liberec. 2022. Dostupné z: <https://www.nasliberec.cz/2022/09/28/kolik-bere-senator-za-liberec-michael-canov-kumuluje-odmeny-a-mlci/>. [cit. 2024-07-20].

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 28.05. – 29.05.2010. Online. Volby.cz. 2010. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/ps2010/ps?xjazyk=CZ>. [cit. 2024-07-20].

Volby do zastupitelstev krajů konané dne 12.10. – 13.10.2012. Online. Volby.cz. 2012. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kz2012/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20121012>. [cit. 2024-07-20].

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25.10. – 26.10.2013. Online. Volby.cz. 2013. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/ps2013/ps?xjazyk=CZ>. [cit. 2024-07-20].

Volby do zastupitelstev krajů konané dne 7.10. – 8.10.2016. Online. Volby.cz. 2016. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kz2016/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20161007>. [cit. 2024-07-20].

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20.10. – 21.10.2017 (promítnuto usnesení NSS). Online. Volby.cz. 2017. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/ps2017nss/ps?xjazyk=CZ>. [cit. 2024-07-20].

Volby do zastupitelstev krajů konané dne 2.10. – 3.10.2020. Online. Volby.cz. 2020. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kz2020/kz?xjazyk=CZ>. [cit. 2024-07-20].

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8.10. – 9.10.2021. Online. Volby.cz. 2021. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/ps2021/ps?xjazyk=CZ>. [cit. 2024-07-20].

Výsledky voleb a referend. Online. Volby.cz. 2024. Dostupné z: <https://volby.cz/>. [cit. 2024-07-20].

Seznam příloh

Příloha č. 1: Možné souběžné vykonávání mandátů v ČR (tabulka)

Příloha č. 2: Kumulace mandátů členy Poslanecké sněmovny k 1. červenci 2024 (tabulka)

Příloha č. 3: Kumulace mandátů volenými zástupci hnutí STAN a SLK (tabulka)

Příloha č. 4: Úspěšnost politických stran v letech 2010-2023 (tabulka)

Rozhovor s předsedou SLK a bývalým předsedou STAN Martinem Půtou

Hnutí Starostové pro Liberecký kraj souběžné vykonávání mandátů nijak neomezuje ve svých stanovách. Existuje však nějaká forma kumulace, která je pro hnutí nepřípustná?

Ano, v rámci aktuální koalice, která vede Liberecký kraj a podepsané koaliční dohody, se všichni radní museli vzdát pozice starosty a naplno se věnovat práci pro kraj. Dále by kumulace funkcí samozřejmě byla nepřípustná v případě, že by někdo nedostatečně odváděl svoji práci. V rámci naší členské základny ale takový případ neznám.

Jaké má vedení hnutí nástroje, kterými může zasáhnout v případě, že člen překročí únosnou míru kumulace mandátů?

Vedení nemá žádné nástroje, v tomto případě by z mé strany přicházela v úvahu pouze přátelská dohoda. Běžné vykonávání mandátů není v ČR nějak omezeno na rozdíl od některých sousedních zemí jako je Polsko nebo Německo, proto nepovažuji za normální, aby jakákoliv politická strana měla ve svých stanovách omezování kumulace funkcí. Osobně ji ovšem považuji za poněkud nešťastnou a nešikovnou.

Zažil jste během vašeho působení ve vedení hnutí případ, kdy jste musel s členem řešit jeho kumulaci mandátů?

Řešit jsem kumulaci mandátů vyloženě nemusel. I u nás máme mezi sebou kolegy, kteří kumulují funkce. Konkrétně mohu jmenovat například senátory Michaela Canova a Jaroslava Zemana. Oba jsou senátory už více volebních období a současně zastávají pozice starostů obcí. Je to jejich rozhodnutí a podporu mají i mezi voliči, protože prokázali, že dokážou obě pozice zvládat bez problémů. Navíc ani voliči s tím nemají problém, neboť jim dali opakovaně hlasy ve volbách, a to jak v případě obecních voleb, kde jsou oba zvolenými starosty již několik volebních období za sebou, tak i v případě pozic senátorů rovněž získali

podporu voličů opakovaně.

Hnutí STAN kandidovalo v parlamentních volbách v koalici s Českou pirátskou stranou, která se ke kumulaci mandátů staví kriticky. Řešili jste při tvoření koalice a tvoření kandidátních listin (i v rámci Libereckého kraje) tuto problematiku?

Mohu mluvit pouze za kandidáty hnutí Starostové pro Liberecký kraj na kandidátce za Liberecký kraj. S těmi jsem o případné kumulaci funkcí před volbami mluvil a všichni mě ujistili, že jsou v případě zvolení připraveni vzdát se svého dosavadního zaměstnání a věnovat se naplno práci poslance.

V rámci hnutí dochází ke kumulaci mandátů běžně. Zaznamenal jste případy, kdy se politici STAN snaží kumulaci vysvětlit voličům?

Vzpomenout můžu opět Michaela Canova a Jaroslava Zemana. Hovoří o tématu otevřeně. Jejich voliči je podporují na obou pozicích a ani jeden z nich nemusel řešit vysloveně negativní reakci ze strany voličů na souběh funkcí, spíše naopak, je v jejich práci podpořili právě znovuzvolením a podporou.

Doporučuje vedení hnutí kumulujícím členům, aby komunikovali kumulování mandátů s dalšími členy hnutí z jejich regionu?

V našem hnutí vše probíhá v rovině demokratické diskuse. Je na každém jednotlivci, jakým způsobem hovoří s ostatními členy a u nás nemáme problém s tím, jednat na rovinu a o věcech diskutovat.

Dotazníkové šetření

V následující části bude představen dotazník, na základě kterého budou sbírána data pro analýzu:

Vážení členové hnutí STAN a SLK,

dovolte mi obrátit se na Vás s prosbou o účast na výzkumném projektu **Vnímání souběžného vykonávání politických mandátů hnutími STAN a SLK**. Výzkum je prováděn na Institutu politologických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy. Tento projekt si klade za cíl prozkoumat názory a postoje členů Vašich hnutí ohledně situací, kdy jedna osoba zastává několik politických mandátů zároveň.

Chtěl bych zdůraznit, že vyplnění dotazníku **Vám nezabere více než 20 minut**. Zvláštní důraz v dotazníku je kladen na osobní zkušenosti respondentů, proto jsem do něj zařadil sekce, které Vám umožní podělit se o Vaše vlastní postřehy a rozšířené odpovědi. **Vážím si každého Vašeho příspěvku**, který pomůže obohatit pochopení této problematiky.

Anonymita všech účastníků je prioritou. Veškeré informace budou zpracovány s nejvyšší mírou důvěrnosti a prezentovány tak, aby nebylo možné identifikovat jednotlivé respondenty.

Vaše zapojení do tohoto projektu je pro výzkum velmi cenné a představuje klíčový přínos k hloubkovému zkoumání této aktuální otázky.

Děkuji Vám předem za Váš čas a za Vaši ochotu se zapojit do výzkumu.

S úctou,

Matěj Malý, Institut politologických studií, Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova

Jaké politické mandáty momentálně vykonáváte?

- Obecní zastupitel
- Krajský zastupitel
- Zastupitel hl. m. Prahy
- Poslanec
- Senátor
- Europoslanec
- Žádné

Pokud jste v předchozí otázce uvedli, že souběžně vykonáváte dva a více mandátů, můžete uvést (například procentuálně), jak mezi ně rozdělujete svůj pracovní čas?

- Prostor pro rozepsání

Bez ohledu na čas strávený ve Vašich funkcích a mandátech, je Vám osobně nějaká politická úroveň bližší? Přijde Vám práce na ní smysluplnější pro občany? Chcete se této úrovni věnovat dlouhodoběji?

- Komunální
- Regionální
- Celorepubliková

- Žádná

Na souběžné vykonávání mandátů je v České republice nahlíženo především negativně. Koaliční Piráti například mají ve svých stanovách zakotvené omezení kumulace. Má podle Vašeho osobního názoru souběžné vykonávání mandátů naopak nějaké konkrétní výhody pro obce či kraje?

- Prostor pro rozepsání

Ohodnoťte prosím pomocí následující stupnice, zda Vám osobně přijdou následující kombinace souběžného vykonávání mandátů přínosné pro občany, samosprávy či kraje. (hodnocení dle možností rozhodně přínosné, spíše přínosné, nemá žádný přínos, spíše nepřínosné, rozhodně nepřínosné)

- Obecní a krajský zastupitel
- Obecní zastupitel a poslanec
- Obecní zastupitel a senátor
- Obecní zastupitel a europoslanec
- Krajský zastupitel a poslanec
- Krajský zastupitel a senátor
- Krajský zastupitel a europoslanec
- Prostor pro rozepsání

Můžete některé z Vašich hodnocení blíže vysvětlit?

- Prostor pro rozepsání

Setkal/a jste se s reakcemi na souběžné vykonávání mandátů ze strany Vašich stranických kolegů z hnutí? Pokud ano, můžete je krátce popsat?

- Setkal jsem se s pozitivní reakcí
- Setkal jsem se s negativní reakcí
- Setkal jsem se s pozitivní i negativní reakcí
- Nešel jsem se s žádnou reakcí
- Prostor pro rozepsání

Setkal/a jste se s reakcemi na souběžné vykonávání mandátů ze strany politiků z jiných

stran či hnutí? Pokud ano, můžete je krátce popsat?

- Setkal jsem se s pozitivní reakcí
- Setkal jsem se s negativní reakcí
- Setkal jsem se s pozitivní i negativní reakcí
- Nesetkal jsem se s žádnou reakcí
- Prostor pro rozepsání

Setkal/a jste se s reakcemi na souběžné vykonávání mandátů ze strany občanů?

Pokud ano, můžete je krátce popsat?

- Setkal jsem se s pozitivní reakcí
- Setkal jsem se s negativní reakcí
- Setkal jsem se s pozitivní i negativní reakcí
- Nesetkal jsem se s žádnou reakcí
- Prostor pro rozepsání

V hnutí STAN je poměrně běžná kumulace dvou mandátů. Jsou však i případy, kdy členové kumulují i tři. Jedním z takových případů je senátor z Libereckého kraje Michael Canov (SLK), který je zároveň senátorem, krajským zastupitelem a starostou. Jaký je Váš osobní názor na tento konkrétní případ?

- Prostor pro rozepsání

Dalším z takových případů je bývalý ministr školství Petr Gazdík, který v jednu chvíli zastával tři mandáty a ministerský post. Jaký je Váš osobní názor na tento konkrétní případ?

- Prostor pro rozepsání

Děkuji Vám za vyplnění tohoto průzkumu. Vaše odpovědi jsou velmi cenné a pomohou lépe porozumět problematice souběžného vykonávání mandátů a vnímání tohoto jevu hnutími STAN a SLK. Vaše účast je důležitým přínosem k výzkumu, přispíváte tak k hlubšímu porozumění nejen kumulace mandátů. Přeji Vám krásný zbytek dne a těším se na další spolupráci.